

~~Thomas Paine:~~ Józan ész¹

Thomas Paine

Fordította: Papp Róbert

1.

Előszó

Talán a következő oldalakon lévő gondolatok még nem kellően divatosak, ahhoz, hogy elnyerjék a köz tetszését. Ha az a szokás alakul ki és marad fenn hosszú időn keresztül, hogy egy adott dolgot nem tartunk rossznak, az helyességének felületes képzetét kelti, s az egy elsőre áttörhetetlennek tűnő falat képez ezen szokások védelmében. De a zűrzavar hamar alábbhagy. Az idő többeket térít meg, mint az Értelem.

Midőn a hosszadalmas és erőszakos visszaélés a hatalommal ad okot általában annak jogszerűségének megkérdőjelezésére, (s oly dolgok megkérdőjelezésére is, melyekre soha nem gondoltak volna, ha az elszenvedők nincsennek eme vizsgálódásba kergetve) és midőn Anglia királya saját maga arra vállalkozott, hogy támogatja a Parlamentet abban, amit magukénak nevez, és ahogy ennek az országnak a derék embereit keservesen elnyomja ez a páros, úgy kétségtelen joguk van ezen embereknek ahhoz, hogy megtudják eme páros igényeit, valamint, hogy bármelyik joguk bitorlását elutasítsák.

Az alábbi oldalakon, a szerző tudatosan elkerült mindent, amely magunk között személyes dolog. S így se dicséret, se bírálat sem tárgya ennek a műnek. A bölcseknek és a méltóknak nem egy röpirat győzelmére van szükségük, és kiknek indíttatásai igazságtalanok vagy barátságtalanok, felhagynak majd azzal, kivéve, ha túl sok fájdalommal jár az azoktól való eltérés.

Amerika ügye nagy mértékben az egész emberiség ügye. Sok körülmény jelent és fog megjelenni, amelyek nem helyiek, hanem egyetemesek, és amelyek érintik majd az emberiséget szeretőik alapelveit, s melyek esetén ezen alapelvek forognak majd kockán. Egy ország elpusztítása tűzzel és karddal, háború hirdetése az egész emberiség természetes jogai ellen, és ama föld védelmezőinek felszínről történő elsöprése, minden olyan ember ügye, kinek a természet az érzés erejét adta, mely osztálytól, párthovatartozástól független.

A SZERZŐ

A szerző

Utóirat az Előszóhoz a harmadik kiadásban

·Ui.: Ezen új kiadás publikációja késleltetve lett, tekintettel arra, hogy figyelembe vegye (ha szükséges lett volna) a Függetlenség Tanát érő bármilyen cáfolati kísérletet: midőn még semmilyen válasz nem érkezett, mostantól azt feltételezzük, hogy senki sem fogja megcáfolni, tekintve, hogy a köz tudtára adásához szükséges idő már nem áll rendelkezésre.

·Hogy ki az írója ennek a műnek, az a köz számára teljesen érdektelen, mivel a figyelem tárgya a Tan maga, nem az ember. Ugyanakkor nem hasztalan megemlíteni, hogy nincs kapcsolatban semmilyen párttal, és nem áll semmilyen befolyás alatt, legyen az köz vagy magán, rá hatással csupán az értelem és elvszerűség van.

Philadelphia, 1776. február 14.

Az államok eredetéről és felépítéséről általában; rövid megjegyzésekkel az angol alkotmányról

Néhány író oly mértékben összekeverte a társadalmat az állammal, hogy már majdnem vagy teljesen azonosnak gondolja őket, holott nem, hogy különbözőek, de különböző eredettel is rendelkeznek. A társadalmat a kíválmaink teremtik, míg az államot a gonoszságunk; az előbbi a boldogságunkat segíti elő pozitívan, vonzalmaink egyesítésével, míg utóbbi negatívan, bűneink korlátozásával. Az egyik érintkezésre sarkal, a másik megkülönböztetéseket alkot. Az első pártfogó, az utolsó egy büntető.

—A társadalom minden országban egy áldás, az állam azonban, még a legjobb esetben is csak szükséges rossz; legrosszabb formájában egy elviselhetetlen dolog: hisz mikor szenvedünk, vagy ha azonos kínoknak vagyunk kitéve az állam által, mint amelyet egy állam nélküli országtól várhatnánk, balsorsunkat növeli annak tudata, hogy mi tartjuk fenn azt, mitől szenvedünk. Az állam, mint a ruha, az elvesztett ártatlanság jelvénye; a királyok palotái a Paradicsom romba döntött lugasain tornyosulnak. Hiszen, ha az ember lelkiismerete tiszta és azonos volna, és annak ellenállhatatlanul engedelmeskedne nem lenne szüksége más jogalkotóra; de mivel nem ez a helyzet, szükségesnek találja, hogy feladja tulajdonának egy részét, hogy működtesse azt az eszközt, mely védelmezi annak fennmaradó részét; és erre ugyanaz az óvatosság bírja rá, mely minden más esetben is azt tanácsolja, hogy a két rossz közül a kisebbet válaszd. Emiatt, lévén a biztonság az állam igazi rendeltetése és egyben végcélja is, egyértelműen következik, hogy mindenki számára az a legkívánatosabb, mely ezt a lehető legvalószínűbben képes biztosítani, a legkisebb költséggel és a legnagyobb haszonnal.

—Annak érdekében, hogy világos és igaz elképzelésünk legyen az állam rendeltetése és végcélja felől, feltételezzük, hogy emberek egy kis csoportja telepedett le egy elkülönült kis földrészen, anélkül, hogy kapcsolatuk lenne a többiekkel; ők fogják majd képviselni az első népességét bármely országnak, vagy a világnak. A természetes szabadság eme állapotában, a társadalom lesz első gondolatuk. Ezernyi indíték ösztönzi őket erre; egy ember ereje annyira egyenlőtlen vágyainak igényével, s elméje, annyira alkalmatlan az örökös magányra, hogy hamar kénytelen lesz a másik segítségéért folyamodni, aki tőle ugyanezt igényli cserébe. Négy vagy öt ember már alkalmas egy elfogadható lakóhelye létrehozására a vadonban, de egy ember dolgozhat egy élet hosszat anélkül, hogy elért volna bármit is, mikor kidöntötte fáját nem tudná azt onnan elvinni, se nem tudná azt fölállítani; az éhség mindeközben pedig arra szólítaná, hogy hagyja abba munkáját, és minden egyéb kívánsága másfelé csalná őt. Betegség, vagy éppen balszerencse, halált jelentene; s ugyan lehet, hogy egyik sem volna végzetes, mégis mindkettő megakadályozná az életben, és olyan állapotba juttatná, melyben inkább mondhatnánk, hogy elpusztul, mintsem, hogy meghal.

—Ezért a szükség, mint az igazi vonzó erő, hamar társadalommá alakítaná a frissen érkezett kivándorlottjainkat, a kölcsönösség áldásai pedig fölülmúlnák és fölöslegessé tennék a jogot és az államot, mindaddig amíg tökéletesen igazságosak

maradnak egymáshoz; de ahogy a Mennyeek kivételével nincs olyan hely, ahol a bűn ne vetené meg a lábát, elkerülhetetlen, hogy ahogy lekűzdk az emigráció első kihívásait, mely összekötötte őket egy közös ügy jegyében, elkezdjenek majd egyre léhábbak lenni munkájuk során és egymással való kapcsolataikban: és ez a nemtörődömség fog majd rámutatni egy olyan állam felállításának szükségességére, mely ellensúlyozza az erkölcsi erény hiányait.

— Egy megfelelő fa adja majd az állam házat, melynek ágai alatt az egész gyarmat összegyűlhet, hogy megvitassa a köz ügyeit. Valószínűbb, hogy az első törvényeik címei csupán „Szabályozások” lesznek és betartását mindössze a nyilvános gyalázat büntetése fogja biztosítani. Ebben az első parlamentben minden ember, a természet jogánál fogva, hellyel rendelkezik majd. De ahogy a gyarmat növekedik, a köz problémái is sokasodnak majd, továbbá a távolság is mely a tagokat elválasztja egymástól, ez terhesbbsé teszi majd azt, hogy mindegyikük minden alkalommal jelen legyen, úgy ahogy az elsőn voltak, mikor még számuk alacsony volt, s lakásaik közel, a köz ügyei pedig kevesek és csekély súlyúak voltak. Ez rá fog mutatni annak előnyére, hogy a törvényhozást egy adott főből álló, az egészből választott testület végezze, kiknek feltételezhetően azonos érdekei forognak kockán, mint azoknak, kik őket kijelölték, és akik azonos módon cselekednek majd, mint az egész, melyet képviselni rendeltettek. Ha a gyarmat tovább növekedik, szükséges lesz növelni a képviselők számát, és, hogy a gyarmat összes részének érdeke figyelembe legyen véve, az lesz a legkézenfekvőbb, hogy az egészet megfelelő részekre osztják, minden rész megfelelő számú képviselőt küldvén; és, hogy a választottak soha ne alakítsanak ki a választóktól eltérő érdekeket, a megfontoltság rámutat majd a választások gyakoriságának hasznosságára: hiszen, ahogy a választottak emiatt visszatérnek és keverednek újra a választókkal egy pár hónap alatt a közhöz való hűségük biztosítva lesz amiatt, hogy ne okozzanak maguknak problémát. És ahogy eme gyakori csere kialakít egy közös érdeket a közösség minden része között, kölcsönösen és természetesen fogják támogatni egymást, és ezen (nem a király értelmetlen nevén), alapszik az állam erőssége, és az az által kormányzottak boldogsága.

— Itt van hát az eredete és kialakulása az államnak; nevezetesen, azon eljárásnak, melyet az tett szükségessé, hogy az erkölcsi erény képtelen a világ kormányzására; itt van az állam rendeltetése és végcélja is, más szóval, szabadság és biztonság. S ugyan szeműnket elkápráztathatja a pompa, fűlűnket megtévesztheti a hang; akárhogy torzítsa az előítélet akaratunkat, vagy sötétítse el az érdek felfogásunkat, a természet és értelem egyszerű hangja azt mondja majd, ez helyes.

— Az állam formájáról alkotott elképzelésemet a természetből nyerem, melyet semmilyen tudomány nem tud eltorzítani, nevezetesen, hogy minél egyszerűbb egy dolog, annál kevésbé valószínű, hogy rendtelen lesz, és annál könnyebben javítható, ha rendtelenné válik; és ezt a maximát alapul véve teszek néhány megjegyzést Anglia oly dicsért alkotmányáról. Azt, hogy nemes volt ahhoz a sötét és szolgai időkhöz képest melyek közepett megalkották, elismerem. Amikor a világon eluralkodott a zsarnokság, annak legkisebb csökkentése is dicső szabadulás volt. De azt, hogy tökéletlen, nem világos és képtelen volt arra, hogy azt nyújtsa, melyet látszólag ígér, könnyű bizonyítani.

— Az abszolút államok (ugyan az emberi természet szégyenei), rendelkeznek egy adottsággal, egyszerűek; ha az emberek szenvednek, tudják mely forrás az, melyből

szenvedésük fakad; s hasonlóképpen tudják az arra való orvosságot is; és nem zavarodnak meg az okok és orvosságok sokszínűségétől. De Anglia alkotmánya kifejezetten összetett, olyannyira, hogy a nemzet szenvedhet közösen évekig anélkül, hogy rájönne, mely részében leledzik a hiba; egyesek egyfélét állítanak majd, míg mások másfélét, s minden politikai orvos más-más orvosságot ajánl majd fel.

_____ Tudom, hogy nehéz túljutni a helyi vagy régóta fennálló előítéleteken, viszont, mégis ha vesszük a fáradságot és megvizsgáljuk az angol alkotmány alkotórészeit, rá fogunk jönni, hogy annak alapja két ősi zsarnokság keveréke, néhány új köztársasági elemmel.

_____ Először – az egyeduralmi zsarnokság maradványa a király személyében található meg.

_____ Másodszor – az arisztokratikus zsarnokság a peer-ek² személyében érhető tetten.

Harmadszor – az új köztársasági elemek az Alsóházban, kiknek erényétől függ Anglia szabadsága.

_____ Az első kettő, örökletes jellegénél fogva független a néptől; emiatt alkotmányos értelemben semmivel sem szolgálnak az állam szabadsága számára.

_____ Azt állítani, hogy Anglia alkotmánya a három hatalmi ág egysége, melyek kölcsönösen korlátozzák egymást, nevetséges; vagy a szavaknak valának értelmetlenek, vagy azok egyértelmű ellentmondásban állnak.

_____ Azt állítani, hogy az Alsóház korlát a király fölött, kettő dolgot feltételez.

_____ Először – azt, hogy a királyt nem lehet megbízni azzal, hogy önmaga tevékenykedjen, amely más szóval, azt jelenti, hogy a kizárólagos hatalomra való törekvés az egyeduralmak természetes betegsége.

_____ Másodszor – azt, hogy az Alsóház, melyet erre a célra jelöltek ki, vagy bölcsőbb, vagy bizalomra érdemesebb, mint a Korona.

_____ De ahogy ugyanazon alkotmány, mely az Alsóházat felhatalmazza, hogy korlátozza a királyt azzal, hogy visszatart készleteket, később a királyt arra jogosítja fel, hogy az Alsóház törvényeit elutasítsa; megint azt feltételezi, hogy a király bölcsőbb, mint azok, kiket már az alkotmány bölcsőbbnek feltételezett tőle. Micsoda képtelenség!

_____ Valami egészen nevetséges dolog van az egyeduralom összetételében; először elzár egy embert az információ eszközeitől, de felhatalmazza, hogy eljárjon olyan esetekben, ahol a legkomolyabb ítélet szükségeltetik. Egy király helyzete elzárja őt a világtól, mégis a király feladata megköveteli tőle, hogy áthatóan ismerje azt; emiatt a különböző részek, azzal, hogy természetellenesen szemben állnak egymással és elpusztítják egymást, bizonyítják, hogy az egész karakter bizarr és haszontalan.

_____ Néhány író az angol alkotmányt a következőképpen magyarázta: a király, mondják ők, egyféle, a nép másféle; a „peer”-ek egy ház a király oldalán, az Alsóház a nép

oldalán; de mindez egy magával szemben megosztott ház leírása; és ugyan a kifejezések szépek, mégis görcső alá véve tétlennek és kétértelműnek bizonyul; és mindig ez fog történni, hogy a szavak lehető legszebb együttállása, mikor oly dolgot ír le mely vagy nem képes létezni, vagy túl érthetetlen, hogy leírható legyen, csupán szavak a szélben, s talán kellemes fülünknek, nem képesek az elmét felvilágosítani: hisz ez a magyarázat magában foglal egy előzetes kérdést, nevezetesen azt, hogy *hogyan jutott a király olyan hatalomhoz, mellyel szemben az emberek bizalmatlanok, s melyet mindig kénytelenek korlátozni?* Ilyen hatalom nem lehet egy bölcs nép ajándéka, sem nem származhat olyan hatalom melyet korlátozni szükséges Istentől; mégis az alkotmány rendelkezése azt feltételezi, hogy létezik ilyen hatalom.

— De a rendelkezés nem ér fel a feladattal; az eszköz vagy nem képes, vagy nem fogja megvalósítani célját, és az egész ügy egy „felo de se”³: hiszen, ahogy a nagyobb súly mindig felemeli majd a kisebbet, és miként a gépezet összes kerekét az egyik indítja be, úgy azt kell csak megtudni, melyik hatalmi ág rendelkezik a legnagyobb súllyal az alkotmányban, mert az fog majd kormányozni: és ugyan a többi, vagy részeik, eltömlíthetők, vagy ahogy mondani szokták, korlátozhatják mozgásának gyorsaságát, mindaddig azonban, amíg nem tudják megállítani, erőfeszítéseik hasztalanok lesznek: ezen első mozgató erő akarata végül érvényesül, és annak gyorsasága az idő függvénye.

— Azt, hogy a Korona az angol alkotmány eme hatalmaskodó része, nem kell kifejtteni, és magától értetődő az is, hogy ez pusztán abból következik, hogy ő osztja a pozíciókat és adja a fizetéseket; emiatt, ugyan bölcssek voltunk, hogy becsuktuk és rázártuk az ajtót az abszolút egyeduradalomra, mégis elég bolondok voltunk ahhoz, hogy a kulcsot a Korona birtokába adjuk.

— Az angolok előítélete, mely saját államuk melletti elkötelezettségüket illeti, melyet királyok, lord-ok, és az Alsóház működtet, inkább a nemzeti büszkeségükből fakad, mintsem az értelemből. Az egyének kétségtelenül nagyobb biztonságban vannak Angliában, mint néhány más országban: de a király akarata ugyanúgy az ország törvénye Nagy-Britanniában, ahogy az Franciaországban, azzal a különbséggel, hogy ahelyett, hogy közvetlenül az ő szájából kerülne kifejezésre, azt a népnek a parlamenti aktus félelmetes formájában adják közre. Hiszen I. Károly sorsa pusztán kifinomultabbá tette a királyokat – nem igazságosabbá.

— Emiatt, félretéve minden nemzeti büszkeséget és előítéletet, a formák és eljárások javára, az egyszerű igazság az, hogy egyedül a nép alkotmányának, és nem az állam alkotmányának köszönhető, hogy a Korona nem olyan elnyomó Angliában, mint amilyen Törökországban.

— Az állam angol formájának alkotmányos hibáit érintő vizsgálódás itt kifejezetten időszerű; hiszen soha nem leszünk képesek arra, hogy másoknak igazságot szolgáltatassunk, mindaddig, amíg valamilyen vezetői részrehajlás befolyása alatt vagyunk, s ugyanúgy képtelenek vagyunk magunknak igazságot szolgáltatni, ameddig a makacs előítélet béklyói lekötnek bennünket. S ahogy egy prostituálthoz kötődő ember alkalmatlan arra, hogy feleséget válasszon, vagy azt megítélje, úgy minden elfogultság egy állam rothadt alkotmánya mellett képtelenné tesz minket, hogy megtaláljuk azt, amelyik jó.

4. Az egyeduralomról és az örökletes utódlásról

Az emberiség a teremtés rendjében eredetileg egyenlő volt, mely egyenlőséget csak későbbi körülmények törölhettek el: a gazdag és a szegény megkülönböztetését nagy mértékben lehet okolni ezért, és ez az elválasztás anélkül alakult ki, hogy az elnyomás és a kapzsiság durva és rosszul hangzó szólamai rendelkezésre álltak volna. Az elnyomás gyakran a következmény, de ritkán vagy sohasem az eszköze a javak megszerzésének; és ugyan a kapzsiság megóvja az embert attól, hogy szükségszerűen szegény legyen, általában túl félénkké teszi, hogy gazdag legyen.

— De van egy másik és ennél nagyobb különbség, melyhez semmilyen valódi természetes vagy vallásos indokot sem lehet kötni, ez a király és az alattvalók közötti megkülönböztetés. A férfi és a nő a természet általi megkülönböztetések, a jó és a rossz a Mennyei általi; de hogyan jöhet a világra emberek olyan fajtája, mely annyival emelkedettebb a többinél, és elkülönült, mint valami más, új faj, érdemes ezt megvizsgálni, és megállapítani, vajon az emberiség boldogságára vagy szenvedésére válnak.

A világ kezdeti koraiban, a Szentírás időrendje szerint, nem voltak királyok; ennek következménye volt, hogy nem voltak háborúk; a királyok büszkesége az, ami az emberiséget a zűrzavarba hajítja. Hollandia, király nélkül hosszabb békét élvezett az elmúlt évszázadban, mint bármelyik egyeduralmi állam Európában. Az antikvitás is hasonlóan vélekedik; hisz a csendes és vidéki élete az első patríciusoknak valamiféle boldogságot rejtett magában, amely szertefoszlik, amikor a zsidó királyi család történetéhez érünk.

— A királyok általi államokat először az eretnekek hozták a világra, kiktől Izrael gyermekei vették át eme szokást. Ez volt a legsikeresebb találmány, amit az Ördög a bálványimádás elősegítése céljából kiöltött. Az eretnekek isteni tisztelettel adóztak elhunyt királyaiknak, és a keresztény világ pedig továbbfejlesztette ezt azzal, hogy ugyanezt tette az ő élő királyaikkal. Mily istentelen szent fenség címmel illetni egy férget, aki ragyogása közepette porrá foszlik!

Ahogy a magasztos ember, mely oly feljebbvaló a többinél, nem támasztható alá a természet egyenlő jogai által, úgy az a Szentírás tekintélye alapján sem védhető meg: hiszen a Mindenható akarata, ahogy azt Gedeon és Sámuel próféta által kihirdette, kifejezetten ellenzi a királyok államát. A Szentírás összes egyeduralomellenes része egyszerűen figyelmen kívül lett hagyva az egyeduralmi államokban, ugyanakkor kétségkívül a figyelmet érdemelnek olyan országokban, melyek állama még kialakulóban van. Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené, ez az udvarok szentírásbeli tana, mégis ez nem támogat semmilyen egyeduralmi államot, hisz a zsidók akkoriban király nélkül voltak, és a rómaiak vazallusai.

— Közel háromezer év telt el, a teremtés mózesi leírásától, míg a zsidók, egy nemzeti tévedés hatására, királyt kértek maguknak. Mindaddig államuk (kivéve olyan

egyedülálló eseteket, amikor a Mindenható közbeavatkozott) afféle köztársaság volt, melyet egy bíró és a törzsek bölcsei vezettek. Nem voltak királyaik, és bűnös volt elismerni bármit is annak, kivéve a Seregek Urát. S ha az ember komolyan elgondolkozik arról a bálványimádó hódolatról, amely a királyok személyeit övezi, nem kell csodálkoznia, hogy a Mindenható, ki mindig féltékeny becsületére, helyteleníti ama államot, mely ily istentelenül megsérti a Mennysorság előjogát.

—Az egyeduralkodó a Szentírásban a zsidók egyik bűneként van felsorolva, amelyért el lettek átkozva. Ennek története figyelemreméltó.

Izrael gyermekei, a Midinaiták elnyomásakor, Gedeon vezetésével, egy kis hadsereggel szembe szállt elnyomójukkal, és a győzelem egy isteni közbeavatkozáson keresztül az ő javukra döntött. A zsidók fellelkesülve a sikertől, és azt Gedeon hadvezéri képességének tulajdonítva, felvetették, hogy királyukká teszik, mondván; uralkodjál felettünk te és a te fiad és a te fiadnak fia. Itt volt a kísértés teljes mivoltában; nem csak egy királyság, de egy örökletes; mégis Gedeon lelkének áhítatában ezt felelte; én nem uralkodom felettetek, s az én fiam sem fog uralkodni rajtatok. Az Úr uralkodik ti felettetek. Nem lehet semmit ennél határozottabban kifejezni; Gedeon nem elutasította a megtiszteltetést, hanem elutasította a jogukat arra, hogy azt neki megadják; s nem is dicsérte őket kitalált hála adásokkal, hanem a jó próféta módján megvádolja őket jogos szuverénjük, a Mennyei Királya, felé való szeretetük hiányával.

—Nagyjából százharminc évvel ezután újra ugyanebbe a hibába estek. A zsidók sóvárgása az eretnekek bálványimádó szokásaik felé, oly megmagyarázhatatlan; azonban kihasználva Sámuel két fiának helytelen cselekedeteit, kiket néhány szekuláris üggyel bíztak meg, Sámuel előtt hirtelen és hangosan megjelentek, mondván; íme, megöregedtél, és fiaid nem a te utadon járnak. Most tehát tégy valakit királyunkká, hogy ő ítéljen fölöttünk, amint minden népnél szokás. Itt nem látunk mást, minthogy céljaik rosszak voltak, más szóval, olyanokká kívántak válni, mint más nemzetek, nevezetesen az eretnekek, holott valódi dicsőségük abban rejlett, hogy mennyivel másabbak voltak, mint a többi. De Sámuelnek nem tetszett ez a beszéd, hogy azt mondták: adj nekünk királyt, hogy ő bíraskodjék fölöttünk. És az Úrhoz könyörgött. Az Úr azt mondta Sámuelnek: fogadd el a nép szavát mindenben, amit mondanak, mert nem téged vetettek meg, hanem engem, hogy ne uralkodjam fölöttük. Veled is úgy tesznek, mint ahogy velem cselekedtek attól a naptól kezdve, amelyen kihoztam őket Egyiptomból, mindmáig: elhagytak, és idegen isteneknek szolgáltak. Most azért hallgass a szavukra, de tégy ellenük bizonyosságot, és add tudtukra a király jogait, aki uralkodni fog fölöttük, nevezetesen nem egy adott királyt, hanem általános jelleggel a föld királyaiét, melyeket Izrael oly szívesen követett le. És függetlenül az idő nagy távolságától és a modorok különbségétől, ez a karakter még most is használatban van. Ekkor Sámuel elmondta az Úr minden szavát a népnek, amely királyt kért tőle. Azt mondta: a királynak, aki uralkodni fog fölöttetek, ez lesz a hatalma: fiaitokat elveszi, és harci szekereihez meg lovasaihoz sorozza be őket, és futnak harci szekere előtt (ez leírja a férfiak lenyűgözésének jelenlegi formáját). Parancsnokokká teszi őket ezer ember fölött, és hadnagyokká ötven ember fölött. Velük szántatja meg barázdáit, és velük végezeti aratását, általuk készítteti hadi szerszámaikat és harci szekereihez az eszközöket. Leányaitokat pedig elviszi kenőcskészítőnek, szakácsnőnek és sütőasszonynak (ez leírja a költségeit, luxusait, mind pedig az elnyomásait a királyoknak). Elveszi a legjobb

[Q1] megjegyzést írt: "midinaiták" helyett "midianiták"

szántóföldjeiteket, szőlőiteket és olajfakertjeiteket, és szolgálóinak adja. Veteményeitekből és szőlőitekből tizedet szed, és főbb embereinek meg hivatalnokainak adja (melyen keresztül látjuk a lefizetés, a korrupció és a kivételezés a királyok alapvető bűnei). Elveszi szolgálókat, szolgálóleányaitokat, legszebb ifjaitokat és még a szamaraitokat is, és a maga dolgát végezteti velük. Jóságotokból tizedet szed, ti pedig szolgáló lesztok. Akkor majd panaszkodni fogtok királyotok miatt, akit magatok választottatok, de az Úr nem fog meghallgatni benneteket. Ez magyarázza az egyeduralom folytatódását; sem az azóta élt néhány jó király nem szentesíti a címet, vagy mossa ki kezdetének bűnösségét; a Dávidnak adott dicsőhimnusz nem veszi figyelembe, hogy hivatalosan király volt, róla csak Istennek tetsző emberként beszél. A nép azonban nem akart Sámuel szavára hallgatni, és azt mondta: nem, legyen király fölöttünk! Mi is úgy legyünk, mint a többi nép, hogy a királyunk bíraskodik fölöttünk is, előttünk jár, és vezeti harcainkat. Sámuel próbálta meggyőzni őket, de hiába; szemükre hányta hálátlanságukat, de ez sem segített; s látván, hogy megdönthetetlenek bolond szándékukban, felkiáltott, kiáltani fogok az Úrhoz, és ő mennydörgést és esőt fog adni (amely akkor büntetés volt, mivel bűza aratás ideje volt), hogy megtudjátok és meglássátok, milyen nagy a gonoszságotok az Úr szemében, amelyet elkövettek, amikor királyt kértetek magatoknak. És az Úrhoz kiáltott Sámuel, és az Úr mennydörgést és esőt adott azon a napon. Ekkor az egész népet nagy félelem fogta el az Úr miatt és Sámuel miatt. És így szólt az egész nép Sámuelhez: könyörögj szolgálóidért Istenedhez, az Úrhoz, hogy ne haljunk meg, mert minden bűnünket csak tetéztük azzal a bűnnel, hogy királyt kértünk magunknak. A Szentírás ezen részei közvetlen és előíróak. Nem tartalmaz kétértelmű szerkezeteket. Az, hogy a Mindenható itt fellépett az egyeduralm ellen, igaz, vagy a Szentírás hamis. És az embernek jó oka van azt feltételezni, hogy a pápai országokban a Szentírás köztől való visszatartásában, ahogy a királyságnak, úgy a papságnak is része van. Hisz az egyeduralom minden esetben az állam pápasága-

-Az egyeduralom gonoszságához hozzáadtuk az örökletes utódlást; ahogy az első saját magunk megvetése és lekicsinylése, úgy a második, melyet jogként állítottak be, az utókor iránti sérelem és annak béklyóba kötése. Mivel minden ember eredetileg egyenlő, úgy senkinek sem lehet születésénél fogva joga, hogy családjának örökös elsőbbséget adjon mindenki mással szemben mindörökké, s ugyan ő maga talán megérdemel néhány méltó elismerést kortársaitól, viszont arra leszármazottjai lehet túlságosan méltatlanok, hogy megörököljék. Az egyik legerősebb természetes bizonyíték a királyok örökletes jogának örültségére, hogy azt a természet helyteleníti, máskülönben nem tenné olyan gyakran nevetség tárgyává azzal, hogy az emberiségnek barmokat ad királynak.

—Másodszor, ahogy semelyik ember sem rendelkezhet, más közjogi méltósággal, mint amelyet neki ajándékoztak, így eme méltóságok adományozói sem rendelkezhetnek azzal a hatalommal, hogy ezt a jogot elvegyék az utókortól, és ugyan mondhatják, hogy „téged választunk vezérünknek,” nem tehetik ezt anélkül, hogy igazságtalanságot kövessenek el gyermekeik felé mondván, „úgy, hogy gyermekeid és azok gyermekei uralkodjanak fölöttünk örökké.” Mert egy ilyen buta, igazságtalan, természetellenes megállapodás lehet, hogy a következő utódlást követően egy zsvány vagy egy bolond alá rendeli az államot. A legtöbb bölcs ember önnön személyes érzéseiben mindig is megvetéssel tekintett az örökletes jogra; mégis ez azon gonoszságok egyike, melyeket, ha beiktatnak, nem egyszerű őket eltörölni: sokan félelemből hódolnak be, mások babonából, és az erősebb oldal osztozik a királlyal a többiektől elvett zsákmányból.

—Mindez feltéve, hogy a világ jelenlegi királyainak fajtája tisztességes eredettel rendelkezik: holott több valószínű, hogyha leránthatnánk az antikvitás sötét fátylát és visszakövethetnénk őket első felemelkedésükhöz, az elsőket kiket találnák közülük nem lenne több valami ádáz banda fő gazemberénél, kinek vad módszerei vagy kifinomultsága miatt szerezte meg a vezér címét a fosztogatók között: és aki hatalmának növelésével és pusztításának kiterjesztésével, megfélemlítette a csendeseket és védteleneket, hogy megvásárolják tőle biztonságukat rendszerű adományok nyújtásával. Mégis választóinak nem lehetett olyan gondolata, hogy örökletes jogot adjanak leszármazottjainak, mert saját maguk ilyen örökletes kizárása nem illik össze a szabad és korlátlan elvekkel, melyek mentén éltek. Emiatt az örökletes utódlás az egyeduralkodó korai szakaszaiban nem lehetett követelés kérdése, hanem pusztán valami alkalmi vagy kiegészítő jellegű dolog; de mivel kevés vagy semmilyen feljegyzés nem létezik azon korokból, és azt a tradicionalista történelem mesékkel tömte tele, nagyon könnyű volt, néhány generációval később, jól időzítve előhúzni valami babonás mesét, Mohamed módjára előadva, hogy lenyomják az örökletes utódlást a közönséges emberek torkán. Talán a rendtelenségek, melyek fenyegették, vagy látszólag fenyegették az embereket a vezető halála és egy új választása esetén, (hiszen a gazemberek közötti választás nem lehet nagyon rendbéli) vezettek sokakat arra először, hogy az örökletes igényeket támogassák; mely dolgok által történt, ahogy azóta is történik, hogy amit először a szükség miatt megadtak, azt később jogként követelik.

—Anglia a hódítás óta kevés jó uralkodót ismert, de sokkal több rossz alatt nyögött: mégis senki se állítaná józanul, hogy királyi joguk Hódító Vilmostól egy nagyon becsületes jog volna. Egy francia gazember, aki partra szállt egy felfegyverzett bandériummal és Anglia királyának kiáltotta ki magát, az öslakosok beleegyezése nélkül, finoman szólva egy nagyon értéktelen, zsvány eredet. Semmiképpen sincs benne semmi isteni. Ugyanakkor fölösleges több időt fecsérelni az örökletes jog bolondságának leleplezésére: ha van bármely oly gyenge jellemű ember, ki hisz benne, könnyelműen imádja csak a barmot és az oroszlánt, és viszlát. Én nem fogom sem alázatosságukat követni, sem nem fogom odaadásukat megzavarni.

—Mégis szívesen megkérdezném, mit gondolnak, honnan jöttek ezek a királyok? A kérdés három válaszra vezet, nevezetesen, sorsolás által, szavazás által vagy bitorlás által. Ha az első királyt sorsolással választották, ez precedenst állít fel a következők számára, amely kizárja az örökletes utódlást. Sault sorsolással választották, mégis az utódlás nem örökletes volt, nem is következik a megállapodásból, hogy lett volna erre irányuló szándék. Ha bármely ország első királya választással került volna hatalomra, ez szintén precedenst állított volna föl a következő számára: hisz azt mondani, hogy a jövő összes generációinak jogát elvegyék, az első választók aktusa által, döntésükben nem csak egy királyt, hanem királyok egy családját válasszák meg örökké, erre nincs példa sem a Szentírásban sem azon kívül, csak az eredeti bűn tanában, amely feltételezi, hogy az összes ember elvesztette szabad akaratát Ádámban; és eme összehasonlításból, ahogy az nem vezet másra, az örökletes utódlásból nem származik semmi dicsőség. Hiszen Ádámban mindenki bűnt követett el, és ahogy az első választókban minden ember engedelmeskedett; ahogy az egyben az egész emberiség alávetült Sátánnak, és úgy a másokban a szuverenitásnak; úgy ártatlanságunk az elsőben veszítettük el, és autoritásunkat az utóbbiban; és ahogy mindkettő

meggátol bennünket, hogy visszaállítsuk előző állapotunk egy részét s kiváltságát, ebből egyenesen következik, hogy az eredeti bűn és az örökletes utódlás között párhuzam vonandó. Becstelen rangú! Dicstelen kapcsolat! Mégis a legkifinomultabb szofista se tudna igazabb hasonlatot tenni.

— Ami a bitorlást illeti, senki sem lesz olyan szívós, hogy megcáfolja azt, hogy Hódító Vilmos bitorló volt, ez oly tény, mely nem vonható kétségbe. Az egyszerű igazság az, hogy az ódivatú angol egyeduralom ezt nem kívánja belátni.

— De mégsem képtelensége, hanem az örökletes utódlás gonoszsága, ami zavarja az emberiséget. Ha egy bölcs és jó ember fáját adta volna, akkor azok rendelkeznének az isteni autoritás pecsétjével, de ahogy kinyitotta az ajtót a bolondok, a bűnösök és a méltatlanok számára, úgy része annak az elnyomás természete. Azok az emberek, kik úgy tekintenek magukra, mint akik uralkodni születtek, s másokra úgy, kik engedelmeskedni, hamar szemtelenné válnak. Kiemelvén az emberiségből, elméjüket hamar megmérgezi a fontosság gondolata; és a világ, melyben tevékenykednek anyagi értelemben oly módon különbözik a világtól magától, hogy kevés lehetőségük van megtudni annak valódi kívánalmait, és amikor hatalomra kerülnek, gyakran a legostobábbak és legalkalmatlanabbak uradalmukban.

— Egy másik gonoszság, mely az örökletes utódlással jár, az, hogy a trónt bármilyen korú gyermek birtokolhatja; s közben a helytartónak a király áruhájába bújva, minden lehetősége és indítéka megvan, hogy elárulja a beléjük fektetett bizalmat. Hasonló nemzeti szerencsétlenség történik, mikor a kortól és gyengeségtől meggyötrött király az emberi gyengeség utolsó állapotába lép. Mindkét esetben a közösség az összes olyan gonosztevő áldozatává válik, kik képesek sikeresen kihasználni a korból vagy gyengeségből fakadó fogyatékosságokat.

— A leghihetőbb érv, melyet valaha is felhoztak az örökletes utódlás mellett, az, hogy megvédi a nemzetet a polgárháborúktól; s ha ez igaz volna, annak nagy súlya volna; jóllehet ez a legarcátlanabb hazugság, mellyel valaha is megvezették az emberiséget. Anglia egész történelme szolgál például ezen tény cáfolatára. Harminc király és két kiskorú uralkodott azon a zaklatott királyságon a hódítás óta, amely időszak alatt (beleszámítva a forradalmat) nem kevesebb, mint nyolc polgárháború és tizenkilenc lázadás volt. Emiatt béketeremtés helyett, az ellen tesz, és elpusztítja azt az alapot melyen áll.

— Az egyeduralomért és az utódlásért folytatott verseny a York és Lancaster ház között vérontás színhelyévé tette Angliát hosszú évekig, tizenkettő vívott csata mellett csatározások és ostromok sorozata folyt le Henrik és Edvárd között. Kétszer volt Henrik Edvárd rabja, aki egyszer Henrik rabja volt. S amilyen bizonytalan a háború kimenetele és egy nemzet kedélye, mikor semmi, csak a személyes érdekek képezik a vita alapját, úgy Henriket diadalmenetben kísérték börtönből palotába, és Edvárd kénytelen volt onnan elmenekülni idegen földre; mégis, ahogy a kedély hirtelen változásai ritkán maradandóak, Henriket elzavarták trónjáról, és Edvárdot visszahívták helyére. A parlament mindig követvén az erősebb oldalt.

_____A verseny VI. Henrik uralkodása alatt kezdődött és nem fejeződött be egészen VII. Henrik uralkodásáig, kiben a családok egyesültek. Egészen 67 évig, azaz 1422-től 1489-ig.

_____Röviden, az egyeduralom és az utódlás vérrel és hamuval terítette be (nemcsak eme királyságot, hanem) az egész világot is. Ez az államforma, mely ellen tanúbizonyságot tesz Isten szava, s amelyet a vér igazol.

_____Ha a király feladatát vesszük vizsgálat alá, arra leszünk figyelmesek, hogy néhány országban nem találunk ilyet; és miután végig barangolják életüket anélkül, hogy örömet okoznának maguk számára, vagy a nemzet előnyére lettek volna, visszavonulnak, és hagyják, hogy utódjuk ugyanazt a tétlen utat járja be. Az abszolút egyeduralmakban a civil és katonai ügyek egésze nyomja a király vállát; Izrael gyermekei király iránti igényükben a következőket kérték: „bíráskodik fölöttünk is, előttünk jár, és vezeti harcainkat.” De olyan országokban, hol se nem bíró, se nem tábornok, ahogy az lévén Angliában, az ember elcsodálkozik, vajon mi is az ő feladata.

_____Minél közelebb áll egy állam a köztársasághoz, annál kevesebb dolga van a királynak. Elég nehéz megfelelő jelzõt találni Anglia államformájára. Sir William Meredith köztársaságnak hívja; de az jelen formájában méltatlan erre a névre, a Korona korrupt befolyása miatt, midõn minden rang nyújtása rendelkezésére áll, oly mértékben felszipolyozta a hatalmat, és falta fel az erényt az Alsóházból (az alkotmány köztársasági részének), hogy Anglia állama majdnem annyira egyeduralmi, mint Franciaországé vagy Spanyolországé. Az emberek veszekednek a jelzõkön anélkül, hogy értenék õket. Ezért a köztársasági és nem az egyeduralmi része Anglia alkotmányának, melyet az angolok dicsõítenek, azaz az Alsóház megválasztásának szabadságát maguk közül – és könnyû belátni, hogy amikor a köztársasági erények elbuknak, azt rabszolgaság követi. Miért beteg Anglia alkotmánya, ha nem az egyeduralom miatt, amely megmérgezte a köztársaságot; a Korona elfoglalta az Alsóházat.

_____Angliában a királynak nincs több dolga, mint háborúzni és a pozíciókat kiosztani; amely egyszerûen annyit jelent, hogy elszegényíteni a nemzetet és egymás ellen fordítani azt. Csodás feladat ez valóban, amiért egy embernek nyolcszázezer fontot adunk, s amiért imádjuk! Többet ér egy õszinte ember a társadalomnak, és Isten szemében, mint az összes koronázott gazember, ki valaha is élt.

5. Gondolatok az amerikai ügyek jelenlegi állásáról

A következő oldalakon, nem adok elő többet, mint az egyszerű tényeket, egyszerű érveket, és a józan ész: és nincs több előzmény, melyet közölnöm kéne az olvasóval, mint hogy fossza meg magát minden előítéllettől és elfogultságtól, s saját értelmével és érzéseivel döntse el magának: hogy az igaz ember jellemét ölti majd magára, vagy, hogy nem veszi majd azt le, és nagylelkűen bővíti nézeteit, mely nézetek a mai napon túlmutatnak.

————Kötetek íródtak az Anglia és Amerika közötti küzdelmeket illetően. Mindenféle rangú ember megszólalt már eme vitában, különböző indítékkal és különböző elgondolásokkal; de mind eredménytelenül, és a vita ideje lezárult. A fegyverek, mint a vita eldöntésének végső eszköze; a felhívás a király választása volt, és a földrész elfogadta a kihívást.

————A néhai Mr. Pelhamról mondták (ki ugyan ügyes miniszter volt, nem volt azonban hibátlan), hogy mikor az Alsóházban azzal támadták, hogy intézkedései csak ideiglenesek voltak, azt válaszolta, „nem élnek engem túl!” Ha ilyen végzetes és férfiatlan gondolat hatná át a gyarmatokat jelen küzdelemben, az ősök neveire utálattal fognak emlékezni a jövő nemzedékei.

————A Nap soha nem sütött egy nagyobb érdemű ügyre. Ez nem egy város, megye, tartomány, vagy királyság ügye, hanem egy földrészé – mely legalább egy-nyolcada a lakható Földnek. Ez nem egy napot, egy évet, vagy egy korszakot érint, az utókor gyakorlatilag részt vesz eme megmérettetésben, és többé-kevésbé érintve lesz a jelen eseményektől egészen az idők végezetéig. Most van a „magzatkora” a kontinentális uniónak, hit és becsület. A legenyhébb széthúzás most olyan lesz, mint egy név, melyet egy fiatal tölgyfa gyöngéd kérgére vésnek egy tű élével; a seb felnagyobbodik a fával, és az utókor teljes betűkkel olvashatja majd azt.

————Azzal, hogy az ügy tárgyalását az érvek mezsgyéjéről a fegyverek rideg mezsgyéjére utalták, a politika új korszakához érkezett el – a gondolkodás új módja bújtt elő. Minden terv, ajánlat stb. mely április 19-e előtti, azaz az ellenségeskedések megkezdése előtti, olyanok, mint az előző év évkönyvei; melyek ugyan rendben voltak akkor, mostanra azonban már meghaladták és haszontalanná váltak. Bármit is értek el azok, kik akkor bármelyik oldal szószólói is voltak, az megszűnt, eltöröltetett egy és ugyanazon ponton, mint a nagy-britanniai unió; az egyetlen különbség a felek között abban a módszerben leledzik, hogyan is hatályosították azt; az egyik erőszak által, a másik barátsággal; de ahogy történt, kiderült, az első elbukott, és a második pedig kivonult.

————Midőn sok szó esett a megbékélés előnyeiről, amely, mint egy kellemes álom, elmúlt és itt hagyott minket, ahogy voltunk, ezért helyes, ha megvizsgáljuk az érvelés másik oldalát, és betekintünk azon sok anyagi sérelem közül néhányba, melyet ezen gyarmatok elszenvedtek, és mindig is el fognak szenvedni azáltal, hogy össze vannak kötve,

és függenek Nagy-Britanniától. Ahhoz, hogy ezt a kapcsolatot és függést megvizsgáljuk, a természet elvei és a józan ész alapján, látnunk kell, miben bízhatunk, ha különválunk, és mit várhatunk attól, ha függőként maradunk.

———Hallottam már néhányaktól, hogy Amerika virágzott Nagy-Britanniával hajdani kapcsolata alatt, s hogy hasonló kapcsolat szükséges további boldogulása szempontjából és ez mindig is így lesz. Semmi sem lehet ennél az érvelésnél megtevesztőbb. Ezen az alapon állíthatnánk azt, hogy a gyermek a tejen gyarapodott, ezért soha sem ehet húst, vagy hogy életünk első húsz éve precedens a következő húsz számára. De még ez is több igazsággal bír; mivel én tisztán állítom, hogy Amerika éppúgy virágzott volna, és valószínűleg sokkal jobban tette volna azt, ha egyetlen európai hatalom sem vett volna róla tudomást. A kereskedelem, mely által gazdagította magát, az élet szükségleteit foglalja magában, és ennek mindig lesz kereslete, míg Európa szokása a fogyasztás.

———De megvédett minket, mondják néhányan. Sok figyelmet szentelt ránk, ez igaz, és megvédte a földrészt a mi és az ő költségén, valóban; és hasonló okból megvédte volna Törökországot, azaz a kereskedeleme és az uralma érdekében.

———Jaj! Hosszú ideje megvezettek minket az ősi előítéletek, és tettek nagy áldozatokat a babona oltárán. Dicsekedtünk Nagy-Britannia védelmével, anélkül, hogy elgondolkodtunk volna azon, hogy indítéka érdek volt-e, nem pedig kapcsolata; és hogy nem a mi ellenségeinktől védett meg minket a mi javunkra; hanem az ő ellenségeitől az ő javára, azoktól, kikkel semmilyen más okból kifolyólag nem volt vitánk, és akik mindig az ellenségeink lesznek azonos okból. Adj fel Anglia a földrészhez fűződő igényeit, vagy a földrészt vesse le saját függőségét, és békében volnánk Franciaországgal és Spanyolországgal, mikor ők háborúban állnának Angliával. A hannoveri nyomorúságoknak, az utóbbi háborúban, óva intésként kellene szolgálniuk az efféle kötődések ellen.

Nemrég az állították a Parlamentben, hogy a gyarmatoknak nincs semmi kapcsolatuk egymással, csak az anyaországon keresztül, például Pennsylvania és a Jerseyk, és így tovább az összes kapcsán, testvér gyarmatok Anglián keresztül; ez mindenképpen egy nagyon körülményes útja a kapcsolatok igazolásának, de ez a legközelebbi és az egyetlen igaz útja az ellenérzések bizonyításának (vagy az ellenségeskedésnek, ha hívhatom így). Franciaország és Spanyolország soha nem volt, s talán sohasem lesz az ellenségünk, mint amerikaiaknak, csak mint Nagy-Britannia alattvalóinak.

———De Anglia az anyaország, mondják egyesek. Akkor még szégyenteljesebb a magatartása. Még az állatok sem fálják fel kicsinyeiket, s a vademberek sem háborúznak családtagjaikkal. Emiatt az állítás, ha igaz, szemrehányást von maga után; de midőn ez nem igaz, vagy csak részben az, a szülő- vagy anyaország kifejezést agyafűrt módon tette magáévá a király és az élőködői, gyenge pápista kivitellel, hogy egy méltánytalan elfogultságot alakítson ki elménk hiszékeny gyengeségét kihasználva. Európa, és nem Anglia, az anyaországa Amerikának. Ez az új világ Európa minden részén üldöztetett polgári, és vallásszabadság kedvelőinek menedékháza volt. Ide menekültek, nem az anya gyöngéd öleléséből, hanem egy szörnyeteg kegyetlenségétől; és ez olyan igaz Angliára,

hogyan az a zsarnokság, mely az első kivándorlókat elűldözte otthonról, a leszármazottjaikat még mindig üldözi.

—A bolygó ezen tág szegletén elfelejtjük háromszázhatvan mérföld szűk határait (Anglia kiterjedése) és barátságunkat nagyobb mércén hordozzuk; az összes keresztény európaival vallunk testvériséget, és dicsőülünk ezen érzés emelkedettségében.

—Jó látni, hogy milyen fokozatosan haladjuk meg a helyi előítéleteket, ahogy bővülnek ismeretünk a világról. Egy gyülekezetekre osztott Angliába született ember bármely városba is születik, természetesen azonosul a többi gyülekezetbelivel (mivel érdekeik sok esetben azonosak lesznek) és megkülönbözteti őket magától a szomszéd szóval; ha otthonától pár mérföldre találkozik vele, félreteszi az utca szűk gondolatát és városlakóként üdvözl, ha kiutazik a megyéből és bárki mással találkozik, elfelejti az utcák és városok apró határait, és honfitársnak hívja; de ha egy külföldi utazás során, Franciaországban kereszteződnek útjaik, vagy Európa bármely más részén, helyi azonosságtudatuk felnagyobbodik az angliaivá. S azonos módon, minden európai, aki más európaival találkozik Amerikában, vagy a bolygó bármely más szegletén, honfitársak; mivel Anglia, Hollandia, Németország, vagy Svédország, az egészhez képest viszonyítva azonos helyen fekszik, mely kisebb szinten megfelel az utcának, városnak, megyének; ezek elválasztások, melyek túl korlátozottak a kontinentális elméknek. Itt még a lakosok egyharmada sem angol származású, akár ebben a tartományban [Pennsylvania]. Emiatt én mihasznának, hamisnak, önzőnek és szűk látókörűnek tartom a szülő- vagy anyaországi jelzőt Angliára aggatni.

—De elismervén, hogy mindannyian angol származásúak vagyunk, mit ér ez? Semmit. Anglia, lévén a nyílt ellenség, semmivé tesz minden más nevet és címet: és azt mondani, hogy a megbékélés a kötelezettségünk, valóban nevetséges. Anglia első királya (Vilmos, a hódító) francia volt, és angolai kortársainak fele is; emiatt, ezen érvelést követve, Angliát Franciaországnak kéne kormányoznia.

—Sok szó esett Anglia és a gyarmatok egyesített erejéről, hogy közösen képesek az egész világgal ellenszegülni. De ez csupán pusztá feltételezés; a háború sorsa bizonytalan, sem nem jelent ez a kifejezés semmit; hisz a földrész soha nem ejtne magán sebet azzal, hogy lakosait feláldozza a britek támogatása érdekében Ázsiában, Afrikában vagy Európában.

—Mellesleg, mi dolgunk van nekünk a világ dacba állításával? A mi tervünk a kereskedelem, és az, jól gondozva, biztosítja számunkra a békét és egész Európa barátságát; mert egész Európa érdekében áll, hogy Amerika szabad kikötő legyen. Kereskedelme mindig védelmet nyújt majd, s arany és ezüst meddősege megvédi a betolakodóktól.

—Felhívom a megbékélés leglelkesebb támogatóját, hogy mutasson egy olyan előnyt, amelyet a földrész a Nagy-Britanniával való kapcsolatából nyerhet. Még egyszer aláhúszom; egyetlen egy előny sem származik belőle. Kukoricánk megéri az árát Európa bármely piacon, és az importált termékekért muszáj fizetni, bárhol is vegyük azokat.

—Ezzel szemben a sérelmek és hátrányok, melyek eme kapcsolat okán érnek bennünket, számtalanok; és mind a magunk iránti, s mind az egész emberiség iránti kötelezettségünk arra int minket, hogy megtagadjuk ezt a szövetséget: mert bárminemű behódolás, vagy függőség Nagy-Britanniától és irányába, arra vezet, hogy a földrészt európai háborúkba és vitákba kavarja, és ellentétbe állítson minket más nemzetekkel, kik más körülmények között barátságunkat keresnék, és olyanok ellen, kikkel szemben se haragunk, se panaszkodásunk nincsen. Midőn Európa kereskedelmünk piaca, nem volna szabad részrehajló kapcsolatot kialakítanunk egyik részével sem. Amerika valódi érdeke, hogy elkerülje az európai vitákat, melyet mindaddig nem tehet meg, amíg Angliával függőségében áll, amely a brit politika súlypontjává teszi.

—Európában túlságosan sok királyság van ahhoz, hogy a hosszan tartó béke megvalósítható volna, és mikor háború tör ki Anglia és bármely idegen hatalom között, Amerika kereskedelme tönkremegy, *Angliával való kapcsolata miatt*. A következő háború lehet, hogy nem úgy végződik majd, mint az utóbbi, s ha nem, a megbékélés hívei majd azt kívánják, bárcsak elszakadtunk volna, mert a semlegesség abban az esetben biztonságosabb volna, mint a háború. Minden, ami helyes vagy észszerű, az elszakadásért könyörög. A megöltek vére, a természet hangja sír, ~~itt az ideje elválni~~ ~~AZ IDEJE ELVÁLNI~~. Még a távolság is, melyet a Mindenható Anglia és Amerika közé tett, egy erős és természetes bizonyítéka annak, hogy az egyik másik fölött lévő uralkodása soha nem volt a Mennyegek tervében. Az idő, mikor a földrészt felfedezték, hasonlóan fontos érv a vitában, és annak módja, hogyan népesítették be, megnöveli annak nyomatékát (erejét). A Reformációt megelőzte Amerika felfedezése: mintha a Mindenható nagylelkűen nyitott volna egy menedéket azon üldözöttek számára, kiket az elkövetkező években fognak majd üldözni, mikor otthonuk nem nyújt már nekik sem barátságot, sem biztonságot.

—Nagy-Britannia hatalma ezen földrész felett, egy olyan államforma, melynek előbb vagy utóbb meg kell szűnnie: és a józan elme nem képes öröme lelteni azáltal, hogy látja, fájdalmas és szilárd meggyőződéssel, hogy amit ő „jelenlegi alkotmányának” nevez, az csupán ideiglenes. Szülőként nem okoz semmi örömet, tudva, hogy ez az állam nem elég tartós ahhoz, hogy bármit is biztosítson az utókorra, melyet mi hagyományozni kívánnánk, és egyszerű érvelés alapján, ahogy a következő generációt adósságba keverjük, el kellene végeznünk a feladatot, különben a hitelt aljasan és szánalmasan használjuk fel. Annak érdekében, hogy kellően megtaláljuk kötelességünk fonálát, vegyük kezünkbe gyermekeinket, és képzeljük magunkat néhány évvel későbbre, és ez az emelkedettség olyan lehetőséget kínál majd, melyet néhány jelenlegi félelem és előítélet eltakar szemünk elől.

—Ugyan óva intenék a szükségtelen sérelmek okozásától, mégis kénytelen vagyok azt hinni, hogy mindazok, akik a megbékélés tanát támogatják, az alábbi leírásba sorolhatóak:

—~~É~~Érdekek hajtotta emberek, kikben nem szabad megbízni, gyenge emberek, akik nem képesek belátni helyzetüket, előítéletes emberek, akik nem hajlandóak belátni helyzetüket, és az emberek egy bizonyos mérsékeltek csoportja, akik többre tartják az európai világot, mint amelyre érdemes; és ez az utolsó osztály, rossz mérlegeléssel, több csapást okoz majd ezen a földrészen, mint a többi három.

[Q2] megjegyzést írt: a nagybetűs kiemeléseket dőltté módosítottam

— Sokak jó szerencséje, hogy a jelen szenvedések színhelyétől távol élnek; hogy a gonosz nem áll még elég közel ajtajukhoz, hogy érezzék a bizonytalanságot, mely minden amerikai tulajdont áthat. De repítsen képzeletünk néhány pillanatra Bostonba; eme szerencsétlenség székhelye tanulsággal szolgál, s arra int minket, hogy örökké tagadjuk meg az olyan hatalmat, amelyben nem lehet bizodalmunk. Eme szerencsétlen város lakói, kik néhány hónappal ezelőtt gond nélkül és bőségben éltek, most nincs más lehetőségük, mint maradni és éhezni, vagy kimenni és koldulni. Félnék a városban maradni barátaik fegyverei miatt, de a katonák fosztogatása miatt félik elhagyni azt, jelen helyzetükben rabok, a megváltás reménye nélkül, s egy felmentésük végett intézett támadás közepette a két sereg tüze közé szorulnának.

— A mérsékeltbb emberek valahogy könnyedén tekintenek a Nagy-Britannia által okozott sérelmekre és még mindig bizván a legjobbakban, képesek arra, hogy azt kiálták: *gyertek, gyertek, barátok leszünk újra*. De nézzük meg az emberiség indulatait és érzéseit: hozd a megbékélés tanát a természet próbakövéhez, és ezt követően mondd meg nekem, hogy a továbbiakban tudod-e szeretni, tisztelni és hűségesen szolgálni azt a hatalmat, amely tüzet és kardot hozott a földedre? Ha mindezeket nem tudod megtenni, akkor csak önmagadat csapod be, és a késlekedéssel romba döntöd az utókort. Jövőbeli kapcsolatod Nagy-Britanniával, akit sem szeretni, sem tisztelni nem tudsz, erőltetett és természetellenes lesz, és csak a megmaradásodon alapul majd, mely rövid időn belül az elsőnél nyomorultabb visszaesésbe fog torkollani. De ha azt mondd még mindig, hogy el tudsz tekinteni ezen sérelmekről, kérdezem, égett-e le házad? Pusztították-e el tulajdonodat szemed előtt? Van-e ágya feleségednek, gyermekeidnek melyen feküdhetnének, vagy a kenyér, melyen megélhetnének? Vettek-e el tőled szülőt vagy gyermeket, úgy, hogy te voltál az egyetlen megtörtött és szerencsétlen túlélő? Ha nem, akkor nem ítélezhetsz azok felett, akik igen. De ha igen, és még mindig kezdet tudsz fogni a gyilkosokkal, akkor méltatlan vagy a férj, apa, barát, vagy szerető nevére, és bármilyen legyen is a rangod vagy a címed az életben, gyáva szíved van, és szellemed egy hízalgő.

— Ez nem lázítás vagy eltúlzás, hanem azokkal az érzésekkel és vonzalmakkal történő megítélés, amelyeket a természet igazol, és amelyek nélkül képtelenek lennénk az élet társadalmi kötelességeinek eleget tenni, vagy annak örömeit élvezni. Nem kívánok rémületet bemutatni bosszúvágy felkeltése végett, hanem fel kívánom ébreszteni magunkat eme végzetes és férfiatlan szenderegésekből, hogy határozottan követhessünk valamilyen konkrét dolgot. Nincs Nagy-Britannia vagy Európa hatalmában meghódítani Amerikát, ha ő maga nem hódíttatja meg saját magát késlekedéssel és félénkséggel. A mostani tél egy kort megér, ha helyesen felhasználják, de ha elveszik vagy elhanyagolják, az egész földrész részese lesz a szerencsétlenségnek; és nincs olyan büntetés, amelyet ne érdemelne meg az ember, legyen az, akárki, akármi, akárhol, aki egy ilyen értékes és hasznos időszakot odáz el.

— Azt feltételezni, hogy ez a földrész sokáig alávétve maradhat bármilyen külső hatalomnak, ellentétes az értelemmel, a dolgok egyetemes rendjével, a korábbi korok összes példájával. Nagy-Britanniában a legbizakodóbbak sem gondolják így. A lehető legbölcsebb emberi elme sem képes jelenleg felvázolni egy olyan tervet, amely a szétválástól eltekintve akár egy évre is biztonságot ígérhet a földrésznek. A megbékélés már most egy téves álom. A természet elhagyta ezt a kapcsolatot, és a tudomány nem tudja

betölteni a helyét. Mert ahogy Milton bölcsen megjegyezte, „soha nem nőhet ki az igazi megbékélés ott, ahol a halálos gyűlölet sebei oly mélyre hatoltak”.

— Minden finom módszer a békéért hatástalan volt. Imáinkat megvetéssel utasították el; és hajlamosak voltak meggyőzni bennünket arról, hogy semmi sem hízeleg jobban a hiúságnak vagy erősíti meg jobban a királyok makacsságát, mint az ismételt kérvényezés – és semmi sem járult hozzá jobban, mint ez az intézkedés Európa királyainak abszolúttá tételéhez. Tekints Dániára és Svédországra. Ezért, mivel az ütésekön kívül semmi más nem használ, az isten szerelmére, jussunk el a végső elváláshoz, és ne hagyjuk, hogy a következő nemzedék egymás torkát vágja a szülő és gyermek eltorzított és értelmetlen nevei jegyében.

— Azt mondani, hogy soha többé nem próbálkoznak vele, tétlen és látnoki; így gondoltuk a bélyegtörvény visszavonásakor, de egy-két év felnyitotta szemünket; azt is feltételezhetjük ennyi erővel, hogy az egyszer legyőzött nemzetek soha nem fogják folytatni a viszályt.

— Ami a kormányzati ügyeket illeti, Nagy-Britanniának nincs hatalmában igazságot tenni ezen a földrészen: ennek ügye hamarosan túlságosan súlyos és bonyolult lesz ahhoz, hogy egy tőlünk oly távoli hatalom, amely annyira tudatlan rólunk, bármilyen tűrhető fokú kényelemmel kezelje; mert ha nem tudnak meghódítani minket, nem is fognak tudni kormányozni minket. Mindig három-négyezer mérföldet futni egy-egy mesével vagy kérvénnyel, négy-öt hónapot várni a válaszra, aminek megszerzéséhez még öt-hat további magyarázatra van szükség, néhány év múlva ostobaságnak fogjuk tekinteni, gyerekességnek. Volt idő, amikor megfelelő volt, és van idő, amikor ennek meg kell szűnnie.

— A kis szigetek, amelyek nem képesek megvédeni magukat, ezek megfelelőek az állam számára, hogy felügyelete alá vegye őket; de van valami bizarr abban, hogy egy földrészt örökösen egy sziget kormányoz. A természet egyetlen esetben sem tette nagyobbá a mellékbolygót a fő bolygójánál; és ahogy Anglia és Amerika egymáshoz képest megfordítja a természet közös rendjét, nyilvánvaló, hogy különböző rendszerekhez tartoznak. Anglia Európához: Amerika önmagához.

— Nem a büszkeség, elköteleződöttség vagy a neheztelés indítékai késztetnek arra, hogy az elkülönülés és függetlenség tanát valljam; világosan, határozottan és szilárdan meg vagyok győződve arról, hogy ennek a földrésznek az az igazi érdeke, hogy így legyen; hogy minden, ami ennél kevesebb, csak pusztá tákolmány, amely nem nyújthat tartós boldogságot – ami gyermekeinkre hagyja a kardot, ahol visszahúzódunk egy oly időben, amikor egy kicsit több erőfeszítés, egy pár lépés megtétele ezt a földrészt a föld dicsőségévé tette volna.

— Ahogy Nagy-Britannia egy csöppnyi hajlandóságot sem mutatott a megállapodásra, biztosak lehetünk abban, hogy nincs olyan feltétel, mely kiharcolható és a földrészhez méltó volna, vagy bármely módon egyenértékű lenne azzal a vér- és kincsvesztéssel, melyet eddig elszenvedett.

—A vita tárgyának mindig valamilyen igazságos arányban kell állnia a költségekkel. Az Észak elvétele, vagy éppen az egész utálatos politikai klikk méltatlan az általunk rááldozott milliókra. A kereskedelem ideiglenes megállítása kényelmetlenség lett volna, amely kellőképpen egyensúlyba hozta volna az összes kifogásolt törvény hatályon kívül helyezését, ha ilyen hatályon kívül helyezések egyáltalán megtörténtek volna; de ha az egész földrésznek fegyvert kell ragadnia, ha minden embernek katonának kell állnia, akkor ez aligha éri meg, ha csak egy megvetendő minisztérium ellen harcolunk csupán. Drágán, drágán fizetünk a törvények visszavonásáért, ha pusztán ezért harcolunk; mivel, egy alapos becslés szerint, éppolyan nagy ostobaság a bunker-hilli árat fizetni jogért, ahogy azt földért. Mivel én ennek a földrésznek a függetlenségét mindig is egy olyan eseménynek tartottam, melynek előbb vagy utóbb el kell érkeznie, így a nemrég, a földrész érettsége iránti hirtelen előrehaladás arra mutat, hogy ez az esemény nem lehet messze. Emiatt az ellenségeskedések kitörésekor nem volt érdemes vitatkozni egy olyan ügyön, amelyet az idő végül megold, hacsak nem kívántunk azt valóban: különben olyan, mintha egy birtokot pazarolnánk egy perre, vagy szabályozni akarnánk annak a bérlőnek a jogsértéseit, akinek éppen lejár a bérleti szerződése. Nem volt senki, aki jobban kívánta volna a megbékélést, mint én, a végzetes 1775. április tizenkilencedike előtt, de abban a pillanatban, amint azon nap eseménye tudottá vált, örökre elutasítottam Anglia kőszívű, mogorva kedélyű fáraóját; és megvettem azt a nyomorultat, aki a NÉPE ATYJA nevezetű színlelt címmel érzéketlenül hall népe lemészárlásáról, és nyugodtan alszik vérükkel a lelkén.

—De feltéve, hogy ezen ügyekben megbékéltünk, mi történne? Azt válaszolom: a földrész romba dőlése. És ennek több oka is van.

—Először. Azon kormányzati jogkörök, melyek a király kezében maradnak, káros hatással lesznek a földrész jogalkotásának egészére. S miként a szabadság megrögzött ellenségeként mutatta föl magát, s az önkényes hatalom iránti éhségéről adott tanúbizonyságot, ő a megfelelő ember vagy nem arra, hogy azt mondja ezen gyarmatoknak: *nem hozhattok törvényeket, csak olyanokat, melyek nekem tetszőek!*? És van olyan lakosa Amerikának, aki annyira tudatlan volna, hogy nem tudná, hogy amit jelen alkotmánynak hívnak, aszerint ez a földrész nem alkothat törvényeket, csak amelyeket a király megenged neki; és van olyan ember, aki annyira ostoba, hogy nem látja, hogy (figyelemmel arra, ami történt) nem enged semmi olyan törvényt, amely nem az ő érdekeinek megfelelő? Gyakorlatilag, akár rabszolgák is lehetnének Amerika törvényei által, azzal, hogy elfogadjuk, hogy Anglia alkotja törvényeinket. Miután ezen ügyekben megbékéltünk (ahogy azt mondani szokás), van még helye kétségnek, minthogy a Korona egész ereje arra, lesz felhasználva, hogy ezt a földrészt a lehető legalacsonyabb és legszerényebb szinten tartsa? Ahelyett, hogy előre haladnánk, hátrafelé vesszük az irányt, vagy örökösen vitázunk, vagy nevetséges módon kérelmeket írunk. Már most nagyobbak vagyunk, mint azt a király szeretné, s ezekután nem azon fog munkálkodni, hogy kisebbé tegyen minket? Összefoglalva: az a hatalom a megfelelő arra, hogy kormányozzon bennünket, mely irigy gazdagságunkra? Aki erre a kérdésre nemet mond, egy független ember, számára a függetlenség nem jelent többet ennél, minthogy mi alkossuk meg a saját törvényeinket, vagy azt, hogy a király, aki ezen földrész eddigi legnagyobb ellensége volt és lehet, mondja meg nekünk, hogy *nem lesznek törvények, csak olyanok, amelyek nekem tetszőek.*

—De a királynak, mondod erre, van egy hátulütője Angliában; az emberek nem alkothatnak semmilyen törvényt a beleegyezése nélkül. Elég nevetséges, hogy a jó és helyes kérdésében egy huszonegy éves fiatal (amely gyakran előfordult már korábban) mondja néhány millió nála idősebb és bölsebb embernek, „megtiltom, hogy ezen törvényjavaslat törvényerőre lépjen.” De ezen a helyen elutasítom eme rövid választ, noha soha nem fogok felhagyni képtelenségének leleplezésével, és pusztán annyit válaszolok, hogy Anglia, mint a király lakhelye és Amerika, mely nem lakhelye, egy teljesen más érvelést igényel. A király negatívuma itt tízszer veszélyesebb és végzetesebb, mint Angliában; ott nehezen tudja beleegyezését megtagadni egy törvénytől, mivel az Angliát a lehető legnagyobb ellenállásba állítaná, s Amerikában soha nem hagyná az ilyen törvény elfogadását.

—Amerika csak egy másodlagos dolog a brit politikai rendszerben. Anglia nem foglalkozik többet ezen ország javával, csak addig, míg az az ő érdekét szolgálja. Emiatt az ő érdekei arra vezetnek, hogy elfojtsa növekedésünket minden esetben, amely nem jár számára előnnyel, vagy akár kissé is ütközik azzal. Csodás állapotban leszünk hamarosan egy ilyen másodkezü kormányzat alatt, tekintettel arra, hogy mi történt! Az emberek nem válnak ellenségből barátta pusztán névváltoztatás okán: és annak érdekében, hogy rámutassunk arra, hogy a megbékélés egy veszélyes tan, megerősítem: *politikailag megfelelő volna, ha a király jelen időpillanatban visszavonná a törvényeket, annak érdekében, hogy visszaállítsa magát, mint kormányzót a tartományokban; annak érdekében, hogy majd hosszútávon ravaszság és elmésség útján elérje azt, amit erővel és erőszakkal rövid távon nem tudott.* A megbékélés és a tönkremenetel szinte elválaszthatatlan.

—Másodszor. Mivel még a legkedvezőbb feltételekkel is, amelyek megszerzésére számíthatunk, azok nem jelenthetnek többet, mint egy átmeneti célszerűséget, vagy egyfajta gyámság általi kormányzást, amely legfeljebb a gyarmatok nagykorúságáig maradhat fenn, így a dolgok jelenlegi és általános állapota időközben rendezetlen és kilátástalan lesz. A bevándorlók nem fognak olyan országba jönni, amelynek az államformája csak egy szalon lóg, és amely minden nap a zűrzavar és a zavargások szélén ingadozik; s jelenlegi lakosai kapva az alkalmon megszabadulnak ingóságaiktól és ingatlanjaiktól, majd elhagyják a földrészt.

—De a legerősebb érv mind közül az, hogy semmi, csak a függetlenség, például egy kontinentális államforma, tudja a békét fenntartani és megóvni a polgárháborútól a földrészt. Rettegek a britekkel való megbékéléstől most, mivel több mint valószínű, hogy valamiféle lázadás követi majd, melynek következményei sokkal végzetesebbek lesznek, mint Nagy-Britannia összes rosszakarata.

—Ezrek mentek már tönkre a brit barbárság következtében; (még több ezren fognak hasonló sorsra jutni majd). Azoknak az embereknek más érzései vannak, mint nekünk, kik nem szenvedtek el semmit sem. Mindössze szabadságukat birtokolják már; amit azelőtt élveztek, feláldozták annak szolgálatára, és nincs több veszténivalójuk, megvetik az engedelmességet. Mellesleg, az általános viszonyulása a gyarmatoknak a brit kormány felé olyan, mint a fiatal, ki lassan fiatalkora végéhez közelít; keveset foglalkoznak vele: és az a kormány, amely nem tudja a békét fenntartani, nem is kormány, és ez esetben a semmiért adjuk pénzünket; és imádkozunk, mit tehet Nagy-Britannia, kinek ereje teljes egészében papíron lesz csupán, egy polgári zűrzavar a megbékélés napján rögtön ki fog

törni? Hallottam egyeseket, kik véleményem szerint gondolkodás nélkül szóltak, azt mondták, rettegnek a függetlenségtől, félve attól, hogy az polgárháborúhoz vezet. Ritkán van, hogy első gondolataink helyesek volnának, és itt ez a helyzet; tízszer több rettegni való származik egy összevarrt kapcsolatból, mint a függetlenségből. Az elszenvedők köntösébe bújva tiltakozom, hogy ha elüznének házamból és otthonomból, vagyonomat elpusztítanák, s körülményeim teljesen tönkremennének, egy bántalmakra érzékeny emberként sohasem élvezném a megbékélés tanát, s nem is tartanám magamra érvényesnek.

———A gyarmatokon a jó rend és a kontinentális kormányzat iránti engedelmesség szelleme nyilvánult meg, ami elegendő ahhoz, hogy minden értelmes embert nyugodttá és boldoggá tegyen. Senki sem állhat elő olyan gyerekes és nevetséges félelmekkel, mint, hogy az egyik gyarmat felsőbbrendűsége fog törekedni a másikkal szemben.

———Ahol nincsen zaklatottság, ott nincs felsőbbrendűség; a tökéletes egyenlőség nem enged a csábításnak. Európa köztársaságai mind (és mondhatjuk mindig) békében vannak. Hollandia és Svájc nem vesz részt háborúkban, idegenföldön vagy belföldön: Az egyeduralkodó államok, valóban soha nem nyugodnak sokáig: a korona maga a csábítás a vállalkozó kedvű gazembereknek odahaza; és ez a fokú büszkeség és szemtelenség mindig jellemző a fejedelmi hatalomra, szakadássá tágu idegen hatalmak között oly esetekben, mindeközben a köztársasági államformájúak, azáltal, hogy több természeti alapelven alapulnak, inkább megtárgyalják a felmerülő problémát.

———Ha van valódi ok a félelemre a függetlenség kapcsán, az abból fakad, hogy semmilyen terv nem készült még arra. Az emberek nem látják a fényt az alagút végén. Emiatt, ahogy egy üzlet megnyitásakor szokás, a következő tanácsokat ajánlom; s ezzel egyidejűleg szerényen megjegyzem, hogy pusztán saját véleményemet közlöm, mely annál jobbakra mutathat rá. Ha az egyének kósza gondolatait összegyűjthetnénk, gyakran hasznos anyagként szolgálhatnának bölcs és alkalmas emberek számára, hogy hasznos dolgokat gyúrhassanak belőlük.

———Legyenek a gyűlések évesek, csak egy elnökkel. A képviselőt egyenlőbb, ügyeik teljesen belföldiek, és alárendeltek a Kontinentális Kongresszusnak.

———Legyen minden gyarmat hat, nyolc vagy tíz megfelelő körzetre osztva, mindegyik körzet küldjön arányos mennyiségű képviselőt a Kongresszusba, úgy, hogy minden gyarmat küld legalább harmincat. A Kongresszus teljes létszáma legyen legalább 390. Mindegyik Kongresszus üljön össze és válasszon elnököt a következő módszer alapján. Amikor a képviselők találkoznak, válasszanak ki egy gyarmatot a tizenhárom közül sorsolás útján, majd a Kongresszus válasszon (szavazat útján) elnököt azon tartomány képviselői közül. A következő Kongresszusban, sorsoljanak ki egy gyarmatot, immáron tizenkettő közül, kihagyva azt a gyarmatot, ahonnan az előző Kongresszus elnökét választották és folytassák ezt mindaddig, amíg mind a tizenhárom nem adott egy-egy elnököt. S annak érdekében, hogy ne léphessen törvény erejére csak az, ami kellőképpen igazságos, nem kevesebb mint a Kongresszus három ötöde legyen szükséges a többséghez. Aki viszályt kelt egy ily igazságosan megformált államban, Lucifer lázadóinak sorát duzzasztja.

— De mivel van egy különlegessége annak, hogy ez a dolog kitől, vagy milyen módon alakul ki először, és miként az tűnik legkedvezőbbnek és következetesebbnek, hogy valamilyen olyan, kormányzottak és kormányzók közötti közbenső testülettől származzon, amilyen a Kongresszus és a nép között van, tartsanak egy Kontinentális Konferenciát a következő módon és célból.

— Egy bizottság, amely a Kongresszus huszonhat tagjából áll, azaz kettő, gyarmatonként. Kettő tag minden Közgyűlésből, vagy a Tartományi Konvenciókból; és öt képviselője a népnek, kiket minden tartomány fővárosában vagy városában választanak, és az egész tartomány képviselőit, annyi választó által, amennyit megfelelőnek tartunk, hogy részt vegyen a tartomány minden részéről; vagy, ha az alkalmasabb, a képviselőket válassza meg a kettő vagy három legnépesebb része a tartománynak. Ezen a konferencián, melyet ennek megfelelően állítanak össze, a két nagy princípium ötvöződik majd, tudás és hatalom. A Kongresszus, Közgyűlések, Konvenciók tagjai a nemzet problémáival tisztában vannak, s így alkalmas és hasznos tanácsadók lesznek, és mivel az egészet a nép hívja életre, valódi jogi autoritással fog rendelkezni.

— A tanácskozó tagok feladata legyen, hogy alkossanak egy Kontinentális Kartát, vagy az Egyesült Gyarmatok Kartáját; (Anglia Magna Cartájára válaszul) meghatározzák a Kongresszus és a Közgyűlés tagjainak számát és választásának módját, hivatali idejüket; meghatározva jogkörüket, joghatóságukat: mindig szem előtt tartva, hogy erőnk kontinentális, nem tartományi. Biztosítani a szabadságot és a tulajdont az összes ember számára, és mindenek fölött, a szabad vallásgyakorlást, a lelkiismeret utasításainak megfelelően; oly más elemekkel együtt, melyeket szükséges, hogy egy karta tartalmazzon. Ezt követően azonnal fel kell oszlatni ezt a konferenciát, és a Kartának megfelelő szervek legyenek a törvényhozói és kormányzói ennek a földrésznek. Kinek békéjét és boldogságát Isten őrizze meg. AMENAmen.

— Ha hasonló célra hoznának létre bármilyen szervezetet, annak kapcsán a következő kivonatot ajánlom mindenki figyelmébe az államok bölcs megfigyelőjétől, Dragonettitől. „A politikus tudománya” mondja ő, „abban áll, hogy megragadja a boldogság és szabadság valódi pontját. Ezek az emberek megérdemlik a korszakok köszönetét, kik feltalálják azt az államformát, amely biztosítja az egyéni boldogság legmagasabb szintjét, a legkisebb nemzeti kiadással.” (Dragonetti ~~4~~ „Az Erények és Jutalmak” c. művéből)

— De hol van, kérdezhetitek talán, Amerika királya? Elmondom neked barátom, fönt uralkodik és nem hoz pusztulást az emberiségre, mint a Nagy-Britannia királyi vadállata. Mégis, hogy még földi becsületben se tűnjünk hibásnak, szenteljünk ünnepélyesen egy napot a Karta kihirdetésére; legyen annak alapja az isteni törvény, Isten szava; s helyezzünk rá koronát, amely által a világ megtudja, hogy mennyire helyeseljük az egyeduralmat, azzal, hogy Amerikában a jog a király. Mivel az abszolút államokban a király a jog, ezért a szabad országokban a jognak kell lennie a királynak; és senki másnak. De hogy később bármiféle rossz gyakorlat ne alakuljon ki, a szertartás végén bontsák le a koronát és szórják szét az emberek közé, kiknek joga az.

—A saját magunk állama természetes jogunk: és midőn az ember komolyan elgondolkozik az emberi kapcsolatok bizonytalanságán, meggyőződik arról, hogy végtelenül bölcsőbb és biztonságosabb higgadt, megfontolt módon megalkotni saját alkotmányunkat, ameddig lehetőségünk van rá, mintsem egy ily különös alkalmat az időre és szerencsére hagyni. Ha elszalasztjuk az alkalmat most, néhány Massanello⁴ a későbbiekben felbukkanhat, aki összegyűjtheti a kétségbeesetteket és az elégedetleneket és a kormányzás hatalmát maguknak mondván, mint az özönvíz, végérvényesen félresöpörhetik ezen földrész szabadságjogait. Ha Amerika kormányzása ismét Nagy-Britannia kezére jut, a dolgok ingatag helyzete kísértés lesz valamely elkeseredett kalandor számára, hogy szerencsét próbáljon; és ilyen esetben milyen segítséget adhat Nagy-Britannia? Mire tudomást szerez róla, addigra a szörnyű dolog végbement; s mi magunk szenvedünk majd, mint a britonok a Hódító elnyomása alatt. Ti, akik ellenzitek a függetlenséget most, nem tudjátok, mit csináltok: az örök zsarnokságnak nyitotok ajtót, azzal, hogy üresen hagyjátok a kormányshéket. Ezrek és tízezrek vannak, akik dicsőségesnek tartanak kiűzni a földrésztől azt a barbár és pokoli hatalmat, amely az indiánokat és a feketéket pusztításunkra buzdította; a kegyetlenségnek kettős bűne mutatkozik, brutálisan bánik velünk, ők pedig árulóan.

—Barátságáról beszélni olyanokkal, kikben nincs okunk bízni, és akik iránt az az ezernyi elszenvedett sérelem gyűlöletre int, örülség és ostobaság. Napról napra alszik ki az az apró parázs, amely közöttünk van; és van értelme reménykedni, midőn, ahogy a kapcsolat megszakad, a vonzalom növekedni fog, vagy hogy jobban egyet fogunk érteni, mikor tízszer több és nagyobb problémánk lesz egymással, mint eddig bármikor?

—Ti, akik harmóniáról és megbékélésről beszéltek nekünk, vissza tudtok minket vinni a múltba? Vissza tudjátok adni az örömlány egykori ártatlanságát? Nem és nem is tudjátok megbékíteni Nagy-Britanniát és Amerikát. Az utolsó kötél is elszakadt, Anglia népe az ellenünk szólókat képviseli. Vannak olyan sérelmek, amit a természet nem tud megbocsátani; megszűnnék természet lenni, ha megtenné. Ahogy a szerető nem tud megbocsátani annak, ki megerőszkolja szeretőjét, úgy nem tud a földrész sem megbocsátani Nagy-Britanniának gyilkosságaiért. A Mindenható belénk ültette ezeket a kiolthatatlan érzéseket, melyek a jó és bölcs célokra vezetnek. Ezek saját képének őrei a szívünkben. Megkülönböztet minket a közönséges állatok csordájától. A társadalmi szerződés megszűnnék, és az igazság eltűnnék a földről, vagy csak alkalmi létezésünk volna, ha érzéketlenek lennénk a szeretet érintésére. A rabló és a gyilkos gyakorta megmenekülne büntetésétől, ha a sérelmek, melyek kedélyünket érik, nem sarkallnának minket az igazságra.

—Ó! Ti, kik szeretitek az emberiséget! Ti, kik nemcsak a zsarnokságnak, hanem a zsarnoknak is ellen mertek szegülni, lépjete elő! A régi világ minden pontját elárasztja az elnyomás. A szabadságot üldözik a bolygón. Ázsia és Afrika régen kiűzte már. Európa idegenként tekint rá, és Anglia figyelmeztette arra, hogy távozzon. Ó! Fogadd be a menekültet, és készíts elő egy menedéket az emberiség számára.

6. Amerika jelenlegi képességéről: néhány mellékes megjegyzéssel

Soha nem találkoztam olyan emberrel, akár Angliában vagy Amerikában, aki nem vallotta volna be őszintén, hogy az elszakadás az országok között előbb vagy utóbb meg fog történni. És nincs más oly eset, ahol megfontoltabbak lettünk volna, mint annak leírásánál, amit a földrész függetlenségre érettsége vagy alkalmassága alatt értünk.

——Mivel ebben minden ember egyetért, s csak annak idejéről alkotott véleményük különbözik, a hibák kiküszöbölése érdekében tekintsük hát át a dolgokat, és törekedjünk, ha lehet, a megfelelő időpont felderítésére. De nem kell messzire mennem, a nyomozás azonnal abbamarad, mert az idő talált meg minket. Az dolgok egybeesés, s dicsőséges egyesülése ad efelől bizonyosságot.

——Hatalmas erőnk nem a számokban, hanem az egységben rejlik: mégis jelenlegi számaink is elegek, hogy visszaverje az egész világ erejét. A földrésznek van jelenleg a legnagyobb fegyveres és fegyelmezett embercsoportja az Ég alatt: s ereje éppen azon fokára ért, amelyben egyetlen gyarmat sem képes fenntartani magát, mégis ha az egész egyesül, bármire képes. Szárazföldi haderőnk több mint elegendő, és ami a haditengerészetet illeti, nem áltathatjuk magunkat afelől, hogy Nagy-Britannia soha nem fogja eltűnni, hogy egy amerikai hadihajó is megépüljön, ameddig a földrész az ő kezében van. Emiatt, száz év múlva sem járunk majd abban előrébb, mint ahol most tartunk; de az igazság az, hogy valószínűleg még hátrébb lennénk, mivel az ország faanyaga napról napra fogy, és ami a végére megmarad, az messze lesz vagy nehéz lesz beszerezni.

——Ha a földrész lakosokkal túlduzzadt volna, a szenvedése, jelen körülmények közepette, elviselhetetlen volna. Minél több tengeri kikötővel rendelkező városunk volna, annál többet kéne megvédenünk, s tartani attól, hogy elveszítünk. Jelen számaink annyira gyönyörűen arányosak kívánalmainkkal, hogy senki sem marad tétlen. A kereskedelem csökkenése utat enged a hadseregnek, és a hadsereg szükségletei, új kereskedelemnek.

——Adósságaink nincsenek: s bármire is szerződünk, az erényünk eme dicső emlékeztetőjéül szolgál majd. Hagyhatunk-e mást az utókorra, mintsem egy rendezett államformát, egy saját, független alkotmányt, melynek ára, bármekkora is legyen, összességében olcsónak bizonyul majd? De milliókat költeni csak azért, hogy néhány hitvány törvényt visszavonjanak, s csak a jelen minisztériumot elzavarják, méltatlan a feladathoz, s kiváltképp nagy kegyetlenség az utókorral szemben; mivel rájuk hagyja a nagy feladatot, és adósságot ró rájuk, melyből előnyt nem nyerhetnek. Ilyen gondolatok méltatlanok az ember becsületéhez, és a kőszívű és jelentéktelen politikusok jellemzői.

——Az adósság, melyre talán szerződünk, kerülje el figyelmünket, ha a munka még nem végeztetett el. Egyetlen nemzetnek sem szabad adósság nélkül lennie. A nemzeti adósság egy nemzeti kötelék; és ha nem jár kamattal, semmilyen esetben sem sérelmes. Nagy-Britannia vállát közel száznegyven millió fontos adósság nyomja, amiért nagyjából négy milliót fizet kamatként. És ezért cserébe, övé a világ legnagyobb hadiflottája; Amerikának nincsen adóssága, és nincs is hadiflottája; mégis az angol nemzeti adósság huszadéért lehetne akkora hadiflottája újra. Anglia hadiflottája jelenleg nem ér többet három és fél millió fontnál.

_____Ezen röpirat első és második kiadása az alábbi számítások nélkül került publikálásra, amelyek most bizonyítékul szolgálnak a fentiek alátámasztására.⁵~~Lásd Entie „A Haditengerészet Történelme”, Bevezető, 56. o.~~

_____A különböző fajtájú hajók megépítésének, árbóccal, yardokkal, vitorlákkal és kötélzetekkel történő felszerelésének díja, valamint nyolc hónapnyi csónakos és asztalos tengeri ellátmányoké, ahogy Burchett úr, a haditengerészet titkára számította ki.

Egy száz ágyúval rendelkező hajóra	35,553 l.
90	29,886
80	23,638
70	17,785
60	14,197
50	10,606
40	7,558
30	5,846
20	3,710

S emiatt egyszerű összeadni az értékét, vagy árát inkább, az egész brit hadiflottának, ami, 1757-ben, mikor hatalmának csúcsán járt, a következő hajókkal és ágyúkkal rendelkezett.

Hajók	Ágyúk	Egy darab ára	Az összes ára
6	100	55,553 l.	213,318 l.
12	90	29,886	358,632
12	80	23,638	283,656
43	70	17,785	764,755
35	60	14,197	496,895
40	50	10,605	424,240
45	40	7,558	340,110
58	20	3,710	215,180
85 szlúp, bombahajó, és gyújtóhajók együtt véve		2,000	170,000

Ár,	3,266,786 l.
Maradék ágyúkra,	233,214
Összesen,	3,500,000 l.

Nincs a Földön olyan ország, mely oly csodásan terül el vagy belsőleg annyira alkalmas flottaépítésre, mint Amerika. Szurok, faanyag, vas és hajókötél természetes gyümölcsei. Nem kell külföldre mennünk semmiért. Mindaddig a hollandok, kik nagy profitra tesznek szert azzal, hogy hadihajóikat kiadják a spanyoloknak és a portugáloknak, arra kényszerülnek, hogy a legtöbb alapanyagot importálják. A flottaépítésre kereskedelmi cikként kellene tekintenünk, amely természetes üzeme ennek az országnak. Ez a lehető legjobb befektetésünk. Egy hadiflotta, miután elkészült, többet ér, mint amennyibe került: és a nemzeti politika olyan csodás eleme, melyben egyesül a kereskedelem és a honvédelem. Építkezzünk; ha nincs rájuk szükségünk, eladhatjuk őket; s ezáltal felváltjuk papírpénzünket aranyra és ezüstre.

—A flotta legénysége kapcsán gyakorta szarvashibákat vétenek az emberek; nem szükséges ugyanis, hogy az egynegyede matróz legyen. A rettenetes kalózhajó, Halál kapitány, a legveszélyesebb ütközet részese volt a legutóbbi háborúban, mégis húsz matróz se volt a fedélzetén, ugyanakkor közel kétszáz ember volt még ott kiegészítésnek. Egy pár alkalmas és társasági matróz hamar utasítja majd azt a megfelelő mennyiségű rendelkezésre álló munkást a hajóépítés általános feladataira. Ezért soha nem lehetünk készebbek arra, hogy a haditengerészet ügyét megkezdjük, most, amíg faanyagunk rendelkezésre áll, a halászatainkat blokkolják, és a matrózaink és hajóácsaink munkanélküliek. Hetven, nyolcvan ágyús hadihajókat építettek Új-Angliában negyven évvel ezelőtt, most miért nem? Amerika legnagyobb büszkesége a hajóépítés, amiben idővel a világon a legkiválóbb lesz. A Kelet nagy birodalmi javarészt szárazföldiek, és emiatt nem tudnak vele rivalizálni. Afrika a barbarizmus állapotában van; és nincs olyan hatalom Európában, amelynek lenne akár akkora partvonala, akár akkora mennyiségű hazai alapanyaga. Ahol a természet az egyiket megadta, ott a másikat megtagadta; Amerikában azonban mindkettőt megadta. Oroszország széles birodalma is el van zárva a tengertől; emiatt végtelen erdői, szurokja, vasa és hajókötele egyedüli kereskedelmi cikkei.

—Biztonság szempontjából tekintve, flotta nélkül kéne maradnunk? Nem egy kis nép vagyunk, mint hatvan éve voltunk; akkoriban nem féltettük tulajdonunkat az utcán, vagy a földeken, és biztonságban aludhattunk ajtókon és ablakokon lévő zárok nélkül. A helyzet azonban megváltozott, és a megnövekedett tulajdonunkkal arányosan kell védelmünknek növekednie. Egy közönséges kalóz tizenkét hónappal ezelőtt felhajózhatott volna a Delaware-en Philadelphiához és annyi pénz kérhetett volna, amennyit akart, és hasonló dolog történhetett volna más helyeken is. Bármely merész ember, egy tizennégy vagy tizenhat ágyús brigben kirabolhatta volna az egész földrészt és félmilliót vihetett volna el. Ezek olyan körülmények, amelyek megkövetelik figyelmünket és rámutatnak a tengeri védelem szükségességére.

—Egyesek talán azt mondják majd, hogy miután kiegyeztünk Nagy-Britanniával, meg fog védeni minket. Lehetnek olyan meggondolatlanok, hogy azt mondják, hogy ebből a célból hadiflottát fog tartani a kikötőinkben? A józan ész azt fogja mondani, hogy az a hatalom, amely megpróbált leigázni minket, az összes többi közül a legalkalmatlanabb arra, hogy megvédjen minket. A hódítás történhetik barátság ürügyén; és bennünket hosszú és bátor ellenállás után végre rabszolgaságba csálnak. És ha a hajóit nem engedjük be a kikötőinkbe, megkérdezem én, hogyan védhet meg minket? Egy három-négyezer mérföldnyire lévő hadiflottának kevés haszna lehet, hirtelen vészhelyzet esetén pedig semmi haszna. Ha tehát a továbbiakban meg kell védenünk magunkat, miért ne tennénk ezt mi magunk? Miért csinálja más?

—Az angol hadihajók listája hosszú és félelmetes, de még a tizede sem alkalmas bármely időpontban szolgálatra, a számaik nem egyenlőek a használhatóságukkal; mégis neveik nagyképpen sorakoznak a listán, még akkor is, ha csak egy deszka maradt belőlük: és még ötödrészüket sem olyan alkalmas, hogy egyik helyről a másikra lehetne utasítani. A Kelet- és Nyugat-Indiák, a Mediterrán, Afrika és más részek, melyekre Nagy-Britannia igényei kiterjednek, nagy terhet rónak hadiflottájára. A figyelmetlenség és az előítélet következtében abba a hamis elképzelésbe estünk a brit hadiflottával kapcsolatban, hogy annak egészével kell egyszerre szembeszállnunk és emiatt azt feltételeztük, hogy

legalább akkorával kell rendelkezünk; amely mivel nem áll azonnal rendelkezésre ezért néhány álruhába bújt **T**ory elkezdett elbátortalanítani minket annak elkezdésétől. Nem áll semmi sem távolabb az igazságtól, mint ez: ha Amerikának huszadakkora hadiflottája volna, mint Nagy-Britanniának, már bőven felülkerekedne rajta; mivel nekünk nincs és nem is követelünk idegen területeket, ezért egész erőnket a saját partunkon vethetnénk be, ahol hosszútávon kétszeres túlerőben volnánk, mielőtt meg tudnának támadni minket, és ugyanakkora távolságra a kikötőtől, ahol meg tudjuk hajóinkat javítani és embereket tudunk toborozni. És ahogy Nagy-Britannia flottája által korlátozza a kereskedelmünket Európába, mi is hasonlóan tudjuk korlátozni az ő kereskedelmét a Nyugat-Indiákban, amely szomszédként fekszik a földrész mellett, s teljesen a kegyelme alatt áll.

—————Valamilyen módszert kell kiötlünk a tengerészeti haderő fenntartására béke idején, ha nem tartjuk szükségesnek az állandó hadiflotta fenntartását. Ha jutalmat adnának a kereskedőknek húsz, harminc, negyven vagy ötven löveggel felszerelt hajók építésére és alkalmazására (a díjak arányosan a kereskedő tömegvesztésével), ötven vagy hatvan ezek közül, néhány állandó szolgálatot teljesítő őrséggel, elegendő hadiflottát tartanának fenn anélkül, hogy megterhelnék magunkat azzal a gonosszal, amelyről oly hangosan panaszkodnak Angliában, hogy flottájuk béke idején rothadva hever a kikötőkben. A kereskedelem és a védelem inainak egyesítése követendő politika; mert amikor erőnk és gazdagságunk egymás kezére játszik, nem kell félnünk a külső ellenségtől.

—————Szinte minden védelmi cikkben bővelkedünk. A kender csodásan virágzik, így nincs szükségünk hajókötéltre. A mi vasunk fölülmúlja más országokét. A kézi lőfegyvereink megegyeznek a világon bármelyikkel. Ágyúkat bármikor önthetünk. Salétromot és puskaport gyártunk minden nap. Óránként bővül a tudásunk. Az elhatározottság a mi természetünk, és a bátorság még sohasem hagyott el bennünket. Ezért hát mit akarunk? Miért tétovázunk? Nagy-Britanniától nem várhatunk mást, csak pusztítást. Ha egyszer ismét megszerzi Amerika kormányzását, akkor ezen a földrészen nem lesz érdemes élni. A féltékenység mindig felbukkan majd; felkelések fognak folyamatosan történni; és ki fogja elfojtani őket? Ki kockáztatja majd az életét, hogy saját honfitársait idegen engedelmeszségre kényszerítse? A Pennsylvania és Connecticut közötti különbség, tekintettel néhány el nem határolt földre, a brit kormány jelentéktelenségét mutatja, és teljes mértékben bizonyítja, hogy a kontinentális hatóságon kívül semmi más nem szabályozhatja a kontinentális ügyeket.

—————A másik ok, amiért a jelen idő előnyösebb a többihez képest, az az, hogy minél kevesebben vagyunk, annál több a még birtoktalan föld, amelyet ahelyett, hogy a király az értéktelen eltartottaira pazarolna, a továbbiakban nemcsak a jelenlegi adósság megfizetésére, hanem a kormány állandó támogatására is költhetjük. Az ég alatt egyetlen nemzetnek sincs ilyen előnye, mint ez a lehetőség.

—————A gyarmatok gyermekállapota, ahogyan nevezik, távolról sem ellenérv, hanem a függetlenség melletti érv. Elég sokan vagyunk, és ha többen lennénk, kevésbé lennénk egységesek. Érdemes megfigyelni, hogy minél népesebb egy ország, annál kisebbek a hadseregeik. Katonai számban a régiek messze túlszárnyalták a moderneket: az ok pedig nyilvánvaló, mivel a kereskedelem a népesedés következménye, az emberek túlságosan elmerültek, hogy bármi mással foglalkozzanak. A kereskedelem csökkentette a

hazaszeretet és a katonai védelem szellemét egyaránt. A történelem pedig kellő példával szolgál arra, hogy a legbátrabb eredményeket egy ország mindig nemzeti korszaka előtt éri el. A kereskedelem növekedésével Anglia elvesztette szellemiségét. London városa - létszáma ellenére - egy gyáva türelmével veti alá magát a folyamatos sértéseknek. Minél több veszteni valója van az embereknek, annál kevésbé hajlandóak vállalkozni. A gazdagok általában a félelem rabszolgái, és a spániel remegő kétszínűségével vetik alá magukat az udvari hatalomnak.

—A fiatalság a jó szokások kialakulásának ideje a nemzeteknél és az egyéneknél egyaránt. Nehéz lehet, talán lehetetlen, hogy a földrészt egy állammá alakítsuk fél évszázad múlva. Az érdekek sokfélesége, amelyet a kereskedelem és a népesség növekedése idéz elő, zavart okozna. Gyarmat gyarmat ellen lenne. Mindegyik képes megvetni egymás segítségét: és míg a büszkék és bolondok dicsekedtek kis különbségeikben, a bölcsök azon sirákoztak, hogy az unió korábban nem jött létre. Ezért a jelen idő az igazi ideje ennek létrehozására. A csecsemőkorban megszerzett intimitás és a szerencsétlenségben létrejövő barátság a legtartósabb és legmegváltoztathatatlanabb mind közül. Jelenlegi uniónkat mindkét karakter jellemzi: fiatalok vagyunk, és szorongtunk; de egyetértésünk kiállta gondjaink próbáját, és egy emlékezetes korszakot rögzít az utókor számára.

—A jelen idő hasonlóképpen az a különös idő, amely soha nem történik meg egy nemzettel, csak egyszer, azaz az állammá alakulás ideje. A legtöbb nemzet elszalasztotta a lehetőséget, és ezzel arra kényszerült, hogy törvényeket fogadjon el hódítóitól, ahelyett, hogy a törvényeket saját maga számára hozná meg. Először volt királyuk, majd államformájuk; holott először meg kellett volna alkotni az államiság cikkelyeit vagy alapokmányát, és aztán kellett volna kijelölni az embereket, hogy végrehajtsák azt; de tanuljunk más nemzetek tévedéseiből, és ragadjuk meg a mostani lehetőséget, hogy a kormányzást a megfelelő alapokra helyezzük.

—Amikor Hódító Vilmos leigázta Angliát, kardélén adott törvényt nekik; és amíg nem járulunk hozzá ahhoz, hogy Amerikában a kormányzást törvényesen és elfogadhatóan szervezzék meg és gyakorolják, fennáll a veszélye annak, hogy azt valami szerencsés gazember teszi meg, aki ugyanígy bánik majd velünk, és akkor hol lesz a szabadságunk? Hol a tulajdonunk?

—Ami a vallást illeti, az állam nélkülözhetetlen kötelességének tartom, hogy megvédje annak minden lelkiismeretes vallóját, és nem tudok más olyan ügyről, amelyhez az államnak ezügyben köze lenne. Hadd dobja félre az ember azt a szűkös lelkűséget, az elvi önzést, amelyhez minden szakma gúnyosai olyannyira ragaszkodnak, és azon nyomban megszabadul a félelmeitől. A gyanakvás az aljas lelkek társa, és minden jó társadalom csapása. Ami engem illet, teljes mértékben és lelkiismeretesen hiszem, hogy a Mindenható akarata az, hogy a vallási vélemények sokfélék legyenek közöttünk. Keresztény szeretetünk számára nagyobb teret biztosít: ha mindannyian azonosan gondolkoznánk, vallási beállítódottságunk próbatételt kívánná; és e liberális elv alapján tekintek a köztünk lévő különféle felekezetekre, hogy olyanok legyünk, mint egy család gyermekei, akik csak abban különböznek egymástól, ami keresztnévükben található.

_____A 97.⁶ oldalon elhagytam néhány gondolatot a Kontinentális Karta helyességéről (mert csak tanácsokat kívánok nyújtani, terveket nem), és ezen a helyen megragadom a bátorságot, hogy újra megemlítsen a témát, azzal, hogy egy kartát egy ünnepélyes kötelezettség kötelékeként kell érteni, amelybe az egész lép be, hogy támogassa minden egyes rész jogát, legyen szó vallásról, szakmai szabadságról vagy tulajdonról. Egy komoly alku és a helyes elszámolás hosszú barátságot eredményez.

_____Hasonlóképpen már említettem a széleskörű és egyenlő képviselet szükségességét; és nincs olyan politikai kérdés, amely jobban figyelmünkre méltó lenne. A csekély számú választó vagy kevés képviselő éppoly veszélyes. De ha a képviselők száma nemcsak csekély, hanem egyenlőtlen is, akkor a veszély megnövekedik. Példaként említem a következőket; amikor a társulók kérvénye a pennsylvaniai Közgyűlés elé került, csak huszonnyolc tag volt jelen; az összes Bucks megyei tag, nyolcan, ellene szavazott, és hét Chester tag is megtette ugyanezt, ezt az egész tartományt csak két megye kormányozta; és ennek a veszélynek mindig ki van téve. Az indokolatlan döntés, amelyet a ház az utolsó ülésén hozott, hogy indokolatlan hatáskört szerezzen a tartomány képviselői felett, figyelmeztetésül kell, hogy szolgáljon az emberek számára, hogy mennyire legyenek hajlandóak a hatalmat saját kezükből kiereszteni. Összeállítottak egy olyan utasítást a képviselői számára, amelyek értelmi és üzleti szempontból megbecsztelenítettek volna egy iskolás fiút, és miután néhányan jóváhagyták, nagyon keveseket, bevitték a házba, és ott elfogadták az egész gyarmat nevében; holott, ha az egész gyarmat tudná, milyen rosszindulattal fogadott el ez a ház néhány szükséges állami intézkedést, rögtön arra gondolnának, hogy méltatlanok tisztségükre.

_____Az azonnali szükség sok mindent alkalmassá tesz, ami, ha folytatódik, elnyomással terebélyesedik. A célszerűség és a helyesség különböző dolgok. Amikor az Amerikát érő csapások megkövetelték az egyeztetést, nem volt annál később vagy akkoriban megfelelőbb módszer, mint hogy a különböző Közgyűlésekből személyeket nevezzenek ki erre a célra; és a bölcsesség, amellyel haladtak, megóvta ezt a földrészt a pusztulástól. De mivel több mint valószínű, hogy soha nem maradunk **KONGRESSZUS kongresszus** nélkül, minden jó rendet kívánónak el kell ismernie, hogy a testület tagjainak választási rendje megfontolást érdemel. És felteszem a kérdést azoknak, akik az emberiséget tanulmányozzák, hogy a képviselet és a kiválasztás nem túl nagy hatalom-e egy és ugyanazon embercsoport számára? Amikor az utókor számára tervezzük, emlékeznünk kell arra, hogy az erény nem örökletes.

_____Ellenségeinktől gyakran kapunk kiváló maximákat, és gyakran meglepődünk hibáik miatt. Mr. Cornwall (az egyik pénzügyminiszter) megvetéssel kezelte a new york-i Közgyűlés beadványát, mivel az a ház, mint mondta, csak huszonhat tagból állt, és szerinte ez a csekély szám tisztességesen nem fogadható el egészként. Köszönjük önkéntelen őszinteségét.⁷

_____ÖSSZEFOGLALVAÖsszefoglalva: bármennyire furcsának is tűnik egyesek számára, vagy akármennyire nem hajlandóak ezt így gondolni, nem számít, mégis sok erős és meggyőző érv szólhat annak bizonyítására, hogy semmi sem tudja olyan gyorsan rendezni ügyeinket, mint egy nyílt és határozott függetlenségi nyilatkozat. Ezek közül néhány.

____—Első — a Nemzetek szokása, hogy amikor bármelyik kettő háborúzik, más, a vitában nem érintett hatalmak közvetítőkként lépnek közbe, és előkészületeket tesznek a béke megteremtéséhez. De míg Amerika magát Nagy-Britannia alattvalójának nevezi, semmilyen hatalom, bármilyen jó beállítódottságú is legyen, nem ajánlhatja fel neki a közvetítést. Ezért jelenlegi állapotunkban örökké vitázhatunk.

____—Másodszor - észszerűtlen azt feltételezni, hogy Franciaország vagy Spanyolország bármiféle segítséget adna nekünk, ha csak a jogsértés kijavítására, illetve a Nagy-Britannia és Amerika közötti kapcsolat megerősítésére használjuk fel ezt a segítséget; mert ezek az országok ezen következmények elszenvedői volnának.

____—Harmadszor - Bár Nagy-Britannia alattvalóinak valljuk magunkat, az idegen nemzetek szemében lázadóknak kell látszódnunk. A precedens némileg veszélyes a békéjükre nézve, hogy az alattvalók elnevezése alatt lévő emberek fegyverben legyenek: mi, a helyszínen, fel tudjuk oldani a paradoxont; de az ellenállás és az alávettség egyesítéséhez a normális értelemhez képest túlságosan kifinomult elképzelésre van szükség.

Negyedszer - Ha egy kiáltványt közzétennének és elküldenék a külföldi udvaroknak, bemutatva az elszenvedett nyomorúságokat, és azokat a békés módszereket, amelyeket eredménytelenül használtunk a jóvátételre; egyúttal kijelentve, hogy mivel nem élhattünk tovább boldogan vagy biztonságban a brit udvar kegyetlen rendelkezései miatt, arra kényszerültünk, hogy minden kapcsolatot megszakítsunk vele; egyúttal biztosítva minden ilyen udvart a velük szembeni békés hozzáállásunkról, és arról, hogy kereskedni akarunk velük: egy ilyen irat nagyobb javára lenne a földrésznek, mintha egy hajót küldenénk Nagy-Britanniához intézett kérelmekkel.

Jelenlegi brit alattvaló megnevezésünk szerint külföldön sem fogadni, sem meghallgatni nem lehet minket: minden udvar szokása ellenünk van, és ez is így lesz, amíg függetlenségünk révén rangot nem kapunk más nemzetek között.

Ezek az eljárások elsőre furcsának és kihívással telinek tűnhetnek, de mint minden más lépés, amelyen már túljutottunk, rövid időn belül ismerőssé és kellemessé válnak: és a függetlenség kikiáltásáig a földrész úgy fogja érzni magát, mint az az ember, aki napról napra halogat valamilyen kellemetlen ügyet, mégis tudja, hogy meg kell tennie, utál belekezdeni, azt kívánja, hogy vége legyen, és folyamatosan kísértik annak szükségességének gondolatai.

A Józan Ész függeléke

Ezen röpirat első kiadásának megjelenése óta, pontosabban megjelenése napján, a király parlamenti beszéde napvilágot látott Philadelphia városában. Ha a prófécia rendelte volna el annak megalkotását, sem érkezhett volna kedvezőbb és szükségesebb időpontban. Annak vérengző szándéka igazolja a másik tanának szükségességét. Az emberek bosszúról olvasnak. S a beszéd megrémisztés helyett a függetlenség férfias elveinek útját készíti elő.

A szertartásnak, s még a hallgatásnak, származzék az bármilyen indítatásból, bántó tendenciája, ha aljas és gonosz előadásoknak enged utat, s emiatt, ha ezt a maximát elfogadjuk, abból természetesen következik, hogy a király beszéde, mint a valódi gazemberség láttele, megérdemelte és most is megérdemli a Kongresszus és a nép rosszallását. Mégis, miként a nemzet belső nyugalma nagymértékben függ annak tisztaságától, melyet helyesen nemzeti modornak ~~NEMZETI MODORNAK~~ nevezünk, gyakorta jobb, ha néhány dolgot néma megvetéssel elengedünk, mintsem, hogy szaporítsuk az ellenszenv sorait, mivel az a lehető legkevésbé viszi előre békénk és biztonságunk ügyét. S talán főként eme körülmények miatt kifinomultságnak köszönhető, hogy a király beszédét eddig nem érte nyilvános elítélés. A beszéd, ha lehet azt annak nevezni, nem több, mint az igazság, a közjó és az emberiség léte elleni szándékos és merész támadás, egy hivatalos és nagyképű módszere annak, hogy emberáldozatokat ajánljon fel a zsarnokok büszkeségének. Az emberiség eme közmészárlása azonban a királyok kiváltságainak egyike és bizonyosan következik a királyok létéből; mert ahogy a természet nem ismeri őket, ők sem ismerik azt, és bár ők a mi teremtményeink, nem ismernek minket, és teremteik isteneivé váltak. A beszédnek egy jó tulajdonsága az, hogy nem arra van kitalálva, hogy megtévesszen, és minket nem is csaphatna meg, még ha akarná sem. Brutális és zsarnokság jelenik meg a beszédben. Nem hagy kétségek között minket, minden sora meggyőz minket arról, még annak olvasása pillanatában is, hogy a meztelen és neveletlen indián, aki az erdőben prédára vadászik kevésbé vadabb, mint Britannia királya.

Sir John Dalrymple, ki egy nyafogó jezsuita alkotás feltételezett szerzője, alkotását hamisan „Anglia népének felszólítása Amerika lakosaihoz” nevezett el, mely talán abból a hiú feltételezésből fakad, hogy az itteni emberek megijednek a király pompájától és a leírásától, tekintettel (bár a maga részéről elég meggondolatlanul) a jelenlegi király valódi jellemére: „De – mondja ez az író –, ha hajlamos dicsérni a kormányt, ami ellen nem panaszkodunk (értsd: Rockingham márkiját a bélyegtörvény hatályon kívül helyezésekor) nagyon méltánytalan öntől, hogy megtagadja azt a dícséretet attól a hercegtől, akinek ~~BOLINTÁSA~~ bólintása engedi meg nekik, hogy bármit is tegyenek.” Ez maga a szintizma toryizmus! Íme a bálványimádás álarc nélkül, aki pedig nyugodtan hallja és magévá teszi ezt a tanítást, az elvesztette a racionalitás iránti igényét – hitehagyottként távozott a férfiaság rendjétől –, és úgy kell tekinteni, mint aki nem csupán az embert megillető méltóságaról mondott le, de aki az állatok rangja alá süllyedt, és szánalmasan csúszik-mászik a világon, mint egy fűreg.

Azonban most nagyon keveset számít, mit mond vagy tesz Anglia királya. Gonoszul megszegett minden erkölcsi és emberi kötelezettséget, lábai alá tiporta a természetet és a

lelkiismeretet, és a szemtelenség és kegyetlenség állandó és alkotmányos szellemével egyetemes gyűlöletet vívott ki magának. Amerika érdeke most, hogy gondoskodjon önmagáról. Már van egy nagy és fiatal családja, akiről kötelessége gondoskodni, mintsem, hogy tulajdonát adja egy olyan hatalom támogatására, amely az emberiség és a keresztények nevének gyalázatává vált. Ti, akinek az hivatala, hogy figyeljete a nemzet erkölcsére, akármelyik szektához vagy felekezethez is tartoztok, valamint ti, akik a közszabadság védelmezői vagytok, ha meg akarjátok őrizni szülőföldeteket az európai korrupciótól, titokban mindenképp az elválást kell, hogy kívánjátok. De az erkölcsi részt az önvizsgálatra hagyva, további megjegyzéseimet elsősorban a következő témákra fogom korlátozni:

Először is, hogy Amerika érdeke, hogy elszakadjon Nagy-Britanniától.

Másodszor, melyik a legegyszerűbb és lepraktikusabb terv, a MEGBÉKÉLÉS megbékélés vagy a FÜGGETLENSÉGfüggetlenség? néhány egyéb megjegyzéssel.

Az első alátámasztására, ha helyesnek tartanám, elmondanám az ezen a földrészen élő legtehetségesebb és legtapasztaltabb emberek véleményét, akiknek ezzel kapcsolatos gondolatai eddig még nem ismertek nyilvánosan. Valójában ez egy magától értetődő álláspont, ugyanis egyetlen, idegen hatalomtól függő, kereskedelmében korlátozott, törvényhozói hatalmában szűk és megbéklyózott nemzet sem érhet el semmilyen anyagi kiválóságot. Amerika még nem tudja, mit jelent a gazdagság, és bár az általa elért haladás páratlan más nemzetek történetében, ez csak egyfajta gyermekkor, ahhoz képest, amire képes eljutni, ha – ahogy kellett volna –, a törvényhozó hatalmát a saját kezében tartja. Anglia jelenleg büszkén vágyik arra, ami nem lenne számára jó, ha teljesítené, és a földrészt tétovázik egy olyan ügyben, amely végső tönkretételéhez vezet, ha a semmittevését tovább folytatja. Anglia Amerika kereskedeleméből, nem pedig meghódításából húz hasznot, és ez nagymértékben folytatódna, ha az országok olyan függetlenek lennének egymástól, mint Franciaország és Spanyolország, mert sok tekintetben egyikük sem találhat jobb piacot. De a függetlenség Nagy-Britanniától, vagy bármely más országtól, amely ma a fő és egyetlen vita tárgya, és amely, mint minden más, szükségszerűen felfedezett igazság, napról napra tisztábban és erősebben fog tündökölni.

Először is, azért, mert ez előbb vagy utóbb úgyis befog következni.

Másodszor, azért, mert minél tovább késik az, annál nehezebb lesz azt megvalósítani.

Gyakran szórakoztattam magam állami és magáncégeknél is azzal, hogy némán megjegyeztem magamnak a gondolkodás nélkül beszélők tetszetős hibáit. S a sok közül, amit hallottam, a következő tűnik a legáltalánosabbnak, tudniillik, ha ez az elszakadás negyven-ötven év múlva történne, a ma helyett, a földrészt könnyebben le tudná vetni magáról a függőség láncait. Erre azt válaszolom, hogy katonai képességünk jelenleg a legutóbbi háború tapasztalataiból fakad és ami negyven-ötven év múlva teljesen ki fog kiveszni. A földrészen addigra nem maradna tábornok, de még katonatiszt sem, és mi vagy azok, akik esetleg követnek majd minket, éppoly tudatlanok lennének a hadügyekben, mint az ősi indiánok. Ez az egyetlen álláspont, amelyre, ha szorosan odafigyelnek, kétséget kizáróan alátámasztja, hogy a jelen idő jobb, mint az összes többi. Az érvelés a következőképp alakul tehát. Az utolsó háború végén volt tapasztalatunk, de embereink száma keveslett. Negyven-ötven év elteltével meglesznek kívánt számaink, ugyanakkor

tapasztalataink elvésznek. Ezért a megfelelő időpontnak a két véglet közöttit kell tekinteni, amelyben az előbbi elegendő mennyisége megmarad, és az utóbbi megfelelő növekedése valósult meg. És ez az időpont a jelen idő.

Az olvasó remélem megbocsátja ezt a kitérőt, mivel az nem tartozik a fentebb megjelölt témához, amit először kijelöltem, és amelyre ismét a következő állásponttal térek vissza, tudniillik:

Ha problémáinkat Nagy-Britanniával orvosolnánk, és ő maradna Amerika kormányzó és szuverén hatalma (amely a jelenlegi körülmények szerint a célok teljes feladását jelentené), akkor megfosztjuk magunkat attól az eszköztől, amellyel megfizethetnénk az adósságunkat vagy amellyel szerződést köthetnénk. A hátszág értéke, amelyektől Kanada határainak igazságtalan kiterjesztése miatt néhány tartományt titokban megfosztanak, száz hektáronként mindössze öt font sterlingre becsülik, ez évente több mint huszonöt milliót ér pennsylvaniai pénznemben. A bérleti díjak emellett, hektáronként egy penny sterlingre lettek becsülve, amely évente kétmillióval ér fel.

Ezeknek a földeknek az eladásával tudjuk leróni az adósságot, teher nélkül, és az arra fenntartott bérleti díj mindig csökkenti és idővel teljes egészében fedezni fogja az állam éves kiadásait. Nem számít, hogy meddig kell fizetni az adósságot, addig míg a földeket eladásukkor annak megfizetésére használják fel, és amelynek végrehajtásáért egyelőre a Kongresszus lesz a kontinentális vagyonekezelő.

Most a második témával folytatom, azaz azzal, melyik a legegyszerűbb és leginkább megvalósítható terv, a megbékélés vagy a függetlenség; néhány egyéb megjegyzéssel.

Aki hagyja, hogy a természet vezesse, annak érvelését nem fogják könnyen kikököntíteni, s ezen az alapon általánosságban adok választ, miszerint a függetlenség lévén egy egyetlen, s egyszerű vonal, amely bennünk rejlik, míg a megbékélés, egy rendkívül zavart és bonyolult ügy, amelybe egy alattomos, szeszélyes udvar avatkozik be, kétségtelenül megfelelő válasszal szolgál.

Amerika jelenlegi állapota valóban riasztó minden gondolkodásra képes ember számára. Törvény nélkül, kormány nélkül, minden más hatalmi eszköz nélkül, kivéve azokat, amelyek az udvariasságon alapulnak és általa biztosítottak. Az érzelmek példátlan megléte tartja össze az országot, amely azonban változhat, és amelyet minden titkos ellenség igyekszik megszüntetni. Jelenlegi állapotunk a következő: jogalkotás törvény nélkül, bölcsesség terv nélkül, alkotmány név nélkül, és ami kiváltképpen megdöbbentő, a tökéletes függetlenség verseng a függőségért. Ez precedens nélküli, ilyen eset korábban soha nem létezett, s ki tudja megmondani, mi lehet az oka? A dolgok jelenlegi rendezetlen voltában senkinek a tulajdona sincs biztonságban. A sokaság elméje sokrétű marad, és mivel nem látnak maguk előtt semmi állandót, képzeletükre vagy véleményükre hagyatkoznak. Semmi sem bűncselekmény, nincs olyan, hogy árulás, ezért mindenki úgy gondolja, hogy szabadon cselekszik, ahogy akar. A toryk nem mertek volna támadólag összegyűlni, ha tudták volna, hogy ezzel a cselekedettel az életüket az állam törvényei alá rendelik. Különbséget kell tenni a csatában elfogott angol katonák és a fegyvert viselő amerikai lakosok között kiket elfognak. Az előbbiek foglyok, de az utóbbiak árulók. Az egyik elveszti a szabadságát, a másik a fejét.

Bölcsességünk ellenére néhány eljárásunkban tetten érhető a gyengeség, amely erősíti a széthúzást. A kontinentális öv túl lazán van megkötve, s ha valamit nem tesznek meg időben, akkor utóbb már késő lesz tenni bármit is és olyan állapotba kerülünk, amelyben sem a megbékélés, sem a függetlenség nem lesz megvalósítható. A király és a semmirekellő hívei a földrész megosztásának régi játékát játszá, és nincs hiány köztünk olyan nyomdászokból, akik álnok hazugságok terjesztésével lesznek majd elfoglalva. Az a ravasz és képmutató levél, amely néhány hónappal ezelőtt jelent meg két new yorki lapban, és ugyanígy két másikban is, bizonyítéka annak, hogy vannak férfiak, akik igazságra és őszinteségre vágnak.

Könnyű homokba dugni a fejünket és a megbékélésről beszélni, de vajon komolyan gondolják-e az ilyen emberek, hogy milyen nehéz feladat az és milyen veszélyesnek bizonyulhat, ha emiatt ketté kell szakadnia a földrésznek? Figyelembe veszik-e az összes többi különböző embercsoport helyzetét és körülményeit, éppúgy ahogy sajátjukat? A szenvedők helyébe helyezik-e magukat, azokéba, akik már mindenüket elvesztették? A katona helyébe, aki mindenről lemondott hazája védelmének érdekében? Ha rosszul gondolt mérsékletességük csak a saját magánéletüknek felel meg, mások helyzetével nem törődve, akkor az események meggyőzik majd őket arról, hogy nem minden körülménnyel vetettek számot.

Helyezzenek vissza minket, mondják, olyan alapokra, mint 1763-ban. Erre azt válaszolom, hogy ez nincs Nagy-Britannia hatalmában, és nem is fogja azt javasolni, de ha mégis, sőt, ha meg is adná, egy észszerű kérdésként tenném fel, mi módon lehet egy ilyen korrump és hitetlen udvarral kötelezettségeit betartatni? Egy másik parlament, sőt, még a jelenlegi is, utóbb hatályon kívül helyezheti ezt a vállalást azzal az ürüggyel, hogy azt erőszakkal szereztek meg vagy meggondolatlanul tették, és ebben az esetben hol van a jogorvoslatunk? Nem lesz perbe lépés a nemzetekkel, az ágyúk a koronák ügyvédjei és nem az igazságosság, hanem a háború kardja dönti majd el a pert. Ahhoz, hogy az 1763-as alapokon álljunk, nem elég, ha a törvényeket pusztán azonos állapotba helyezik, ahhoz a körülményeinket is ugyanilyen állapotba kell hozniuk, leégett és lerombolt városainkat helyrehozni vagy újraépíteni, magánvesztéseinket pótolni, (védelmi szerződésből fakadó) köztartozásainkat elengedni, különben milliókkal rosszabb helyzetben leszünk, mint abban az irigylésre méltó időszakban. Egy ilyen kérés, ha egy éve teljesítették volna, megnyerte volna a földrész szívét és lelkét, de most már késő. „Átléptük a Rubicont.”

Emellett a fegyverekhez való folyamodás, pusztán egy pénzügyi törvény hatályon kívül helyezésének kikényszerítése érdekében az isteni törvény szerint éppolyan indokolatlannak és az emberi érzésekkel szemben ugyanolyan visszataszítónak tűnik, mint a fegyverfogás az ennek való engedelmesség kikényszerítésére. A cél egyik oldalon sem igazolja az eszközt, mert az emberek élete túlságosan értékes ahhoz, hogy ilyen apróságokra fecséreljük el. Az az erőszak, amelyet személyeinkkel szemben követnek el és amellyel fenyegetnek, vagyunk fegyveres erővel történő megsemmisítése, hazánk megszállása tűz és kard által, lelkiismereti alapon igazolja a fegyverhasználatot, és abban a pillanatban, amikor a védekezés ilyen módja szükségessé vált, meg kellett volna szünnie a Nagy-Britanniával lévő mindennemű alávetettségnek és Amerika függetlenségét úgy kellett volna tekinteni, mint amely kezdetét az ellene elsütött első muskétától datálja. Ez a vonal a

következetesség vonala, melyet nem a szeszély húzott meg, és nem terjeszti tovább azt a becsvágy, hanem az események láncolata hozta létre, amelyekért nem a gyarmatok voltak felelősek.

Ezeket a megjegyzéseket a következő időszerű és jó szándékú tanácsokkal zárom. Gondolnunk kell arra, hogy a függetlenség a továbbiakban három különböző módon valósítható meg és hogy a három közül az egyik lesz Amerika sorsa. Ezek: a kongresszus népének törvényes hangja által, katonai hatalom által vagy egy csőcselék által. Nem mindig fordul majd elő, hogy katonáink polgárok, a sokaság pedig értelmes emberek testülete, az erény, mint már említettem, nem örökletes, és nem is örök. Ha a függetlenség az első eszközzel valósul meg, minden lehetőség és buzdítás megvan előttünk, hogy a világ legnemesebb, legtisztább alkotmányát alkossuk meg. Lehetőségünk van arra, hogy újrakezdjük a világot. A jelenhez hasonló helyzet Noé napjai óta nem állt elő. Közeleg egy új világ születése, és egy emberfajé, amely oly számos, mint egész Európa, s akik megkapják szabadságukat ezen néhány hónap eseményeinek következtében. A megállapítás szörnyű, ebből a nézőpontból tekintve, hogy milyen csekélynek és nevetségesnek tűnik néhány gyenge vagy érdekelt ember szánalmas szőrszálhasogatása egy világ dolgához képest.

Ha nem ragadjuk meg a mostani kedvező és hívogató időszakot és a függetlenedést a továbbiakban más módon valósítjuk meg, a következményekért mi leszünk felelősek, vagy inkább azok, akiknek szűk és előítéletes lelkiisége rendre ellenzi az elszakadást, anélkül, hogy érdeklődnének afelől vagy elmélkednének róla. Vannak olyan okok a függetlenség támogatására, amelyekről a férfiaknak inkább egyénileg kell elgondolkodniuk, mintsem, hogy nyilvánosan beszéljenek róla. Most nem azon kellene vitatkoznunk, hogy függetlenek leszünk-e vagy sem, hanem arra kellene törekednünk, hogy ezt szilárd, biztonságos és tiszteletreméltó alapon vigyük véghez és inkább nyugtalanodnunk kellene amiatt, hogy ezt a munkát még nem kezdtük el. Minden nap bizonyítékul szolgál ennek szükségességéről. Még a toryknak is (ha még maradtak köztünk ilyen lények), nekik kellene a lehető legszorgalmasabban tenniük ennek előmozdítása érdekében, mert ahogy a bizottságok kijelölése eleinte megvédte őket a népharagtól, úgy egy bölcs és jól bevált államforma lesz az egyetlen biztos eszköze annak, hogy ezt a védelmet fenntartsák maguk számukra. Ezért, ha nincs elég erényük ahhoz, hogy whigek legyenek, akkor lehetnének elég megfontoltnak, s kívánhatnák a függetlenséget.

Röviden, a függetlenség az egyetlen **KÖTELEKKötelék**, amely összeköt és összetart minket. Általa látjuk célunkat, és általa fülünk nem hallja meg ellenségink áskálódó és kegyetlen cselszövéseit. Ekkor mi is megfelelő lábakon állunk majd ahhoz, hogy Nagy-Britanniát helyén kezeljük, okunk van ugyanis arra következtetni, hogy ennek az udvarnak a büszkeségét kevésbé fogja sérteni, ha az amerikai államokkal kell a béke feltételeiről egyezkednie, mint azokkal, akiket "lázadó alattvalóknak" nevezett el. Késlekedésünk a hódítás reményében bátorítja őt, elmaradottságunk pedig csak a háború meghosszabbítását segíti elő. Mivel minden eredmény nélkül visszatartottuk kereskedelmünket, hogy sérelmeink orvoslásra kerüljenek, most próbáljunk meg egy másik alternatívát, úgy, hogy önállóan orvosoljuk azokat, majd felajánljuk a kereskedelem megnyitását. Anglia kereskedő és észszerű része továbbra is velünk marad, mert a béke a kereskedelemmel jobb,

mint a háború anélkül. Ha pedig ezt az ajánlatot nem fogadják el, más udvarokhoz lehet fordulni.

Ezen indokokkal zárom az ügyet. S mivel még nem tettek ajánlatot a röpirat korábbi kiadásaiban foglalt tan megcáfolására, ez negatív bizonyítéka annak, hogy a tant vagy nem lehet megcáfolni, vagy túl sok az azt támogató ahhoz, hogy szembe szálljon vele. ~~EZÉRT~~ ~~Ezért~~ ahelyett, hogy gyanakvó vagy kétkedő kíváncsisággal néznénk egymásra, szívből fakadó barátsággal nyújtuk ki mindannyian felebarátaink felé kezünket és egyesülve húzzunk meg egy vonalat, amely, mint a feledés, eltemeti közöttünk az összes korábbi nézeteltérést. Legyen a Whig és Tory neve örökké elfeledett, és semmi más ne hallassék közöttünk, mint a jó polgár neve, a nyitott és elszánt baráté és az ~~EMBERISÉG~~~~Gemberiség~~ ~~jogainak~~~~JOGAINAK~~, valamint ~~AMERIKA~~~~Amerika szabad és független államainak~~ ~~SZABAD ÉS FÜGGETLEN ÁLLAMAINAK~~ erényes támogatójáié.

¹ Ez a röpirat, melynek hatása páratlan az irodalomtörténelemben, 1776. január 10-én került kiadásra, a következő címmel: *Józan ész: Amerika lakosságához intézve, a következő érdekes témákban, nevezetesen: I. Az államok eredetéről és felépítéséről általában; rövid megjegyzésekkel az angol alkotmányról. II. Az egyeduradalomról és az örökletes utódlásról. III. Gondolatok az amerikai ügyek jelenlegi állásáról. IV. Amerika jelenlegi képességéről: néhány mellékes megjegyzéssel.*

Az ember nem ismer más urat, csak azt ki a Mennyet teremtette,
Vagy kiket a választás és a közjó rendelt.

Thomson,

² Lordok házának tagjai. - Fordító

³ Öngyilkosság spanyolul. – Fordító

⁴ Thomas Anello, másnéven Massanello, egy nápolyi halász, aki miután feltűzelte honfitársait a nyilvános piacon a spanyolok elnyomása ellen, kik akkoriban uralkodtak ott, lázadást robbantott ki és egy nap leforgása alatt királlyá vált. – Szerző.

⁵ Lásd Entic *A Haditengerészet Történelme*, Bevezető, 56. o.

⁶ Véglegesítés esetén módosítandó - Fordító

⁷ Azok, akik megkívánják érteni teljes egészében milyen nagy következményekkel jár a nagy és egyenlő képviselőlet egy államban, olvassák el Burgh *Politikai Diszkussziók* c. művét - Szerző